

FiBL

Органік
Стандарт

ПРАКТИЧНИЙ ПОСІБНИК

для сільськогосподарських підприємств щодо
впровадження статті 28(1) Регламенту (ЄС) 2018/848 про
органічне виробництво і маркування органічних продуктів

**ЗАПОБІЖНІ ЗАХОДИ ДЛЯ УНИКНЕННЯ ПРИСУТНОСТІ
НЕДОЗВОЛЕНИХ ПРОДУКТІВ І РЕЧОВИН**

Видавець:	Дослідний інститут органічного сільського господарства (FiBL, Німеччина), вул. Касселер, 1а, 60486 Франкфурт-на-Майні, www.fibl.org
Автори:	Лена Герке (Lena Guhrke), Бабетт Ройш (Babette Reusch), Вольфганг Нойербург (Wolfgang Neuerburg), Кароліне Ебнер (Caroline Ebner) (FiBL Deutschland e.V.)
Переклад та адаптація:	ТОВ «Органік Стандарт» (Олена Манзюк, Василь Шукалович, Любов Ярошенко, Іван Гавран, Ольга Акулова, Сергій Галашевський)
Рецензенти:	Віталій Воронцов, Микола Биков
Станом на:	лютий 2026 року

Цей практичний посібник був розроблений в межах спільного проекту «Визначення критичних контрольних точок та запобіжних заходів для збереження справжності органічних продуктів» (FKZ 2819OE001).

Партнери проекту: Дослідний інститут органічного сільського господарства (FiBL, Німеччина), ТОВ «Служба харчової промисловості та якості» (нім. Büro Lebensmittelkunde & Qualität GmbH), ТОВ «Товариство збереження ресурсів» (нім. Gesellschaft für Ressourcenschutz mbH).

Проект фінансувався Федеральним міністерством продовольства та сільського господарства (BMEL) на підставі рішення німецького Бундестагу. Проект реалізувався Федеральним агентством сільського господарства та продовольства (BLE) в межах Федеральної програми органічного сільського господарства та інших форм сталого сільського господарства.

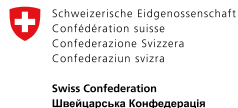
Gefördert durch:

aufgrund eines Beschlusses
des Deutschen Bundestages

Цей практичний посібник було перекладено і адаптовано ТОВ «Органік Стандарт» за підтримки Швейцарії в межах швейцарсько-української програми «Розвиток торгівлі з вищою доданою вартістю в органічному та молочному секторах України», що впроваджується Дослідним інститутом органічного сільського господарства (FiBL, Швейцарія) у партнерстві із SAFOSO AG (Швейцарія). Відповідальність за зміст цієї публікації несе виключно автор(и). Точка зору автора(ів) не обов'язково відображає точку зору SECO, FiBL, SAFOSO AG.

Відмова від відповідальності: Посібник містить експертну думку і не претендує на те, щоб бути юридично обов'язковим. Він покликаний допомогти людям зрозуміти нові вимоги [Регламенту \(ЄС\) 2018/848](#) та застосувати їх на практиці. Рішення про дотримання вимог приймають органи сертифікації в органічному виробництві, компетентні органи та, в разі потреби, суди. При цьому практичні підходи можуть змінюватися. Судова практика та практика адміністративних органів ще не сформовані. Необхідно погодити з органом сертифікації чи є достатнім, зокрема, визначення критичних точок, заплановані запобіжні заходи для запобігання присутності недозволених продуктів і речовин, а також їхній облік. Видавець та автори не несуть жодної відповідальності за інформацію в цьому посібнику, зокрема за її точність, повноту та актуальність.

ВСТУПНЕ СЛОВО

Органічні харчові продукти та сільське господарство регулюються законодавством на території Європейського Союзу з 1993 року. У 2014 році Європейська Комісія оголосила про його другий повний перегляд. Новий Регламент (ЄС) 2018/848 набув чинності з 1 січня 2022 року і є обов'язковим для всіх органічних підприємств, органів контролю та компетентних органів у Європейському Союзі. В Україні Регламент (ЄС) 2018/848 є обов'язковим для операторів, що сертифіковані за ним, з 1 січня 2025 року.

У статті 28(1) Органічного Регламенту ЄС підтверджено зобов'язання підприємств щодо впровадження запобіжних заходів для уникнення присутності недозволених продуктів і речовин, і ці положення викладені більш детально, ніж у попередньому регламенті. Усі підприємства органічного виробничо-збутового ланцюга повинні вживати пропорційних і належних заходів для запобігання ризикам забруднення недозволеними продуктами та речовинами, а також систематично ідентифікувати критичні точки у виробничих процесах. Також слід враховувати ризики змішування з продуктами перехідного періоду та неорганічними продуктами під час розробки концепції запобіжних заходів.

З огляду на нову нормативно-правову базу, у межах спільного проекту «Визначення критичних контрольних точок та запобіжних заходів для збереження справжності органічних продуктів» були розроблені [три практичні настанови та інші інструменти](#). Вони призначені для підтримки органічних підприємств у сільському господарстві, переробці харчових продуктів / кормів і торгівлі / імпорту у практичному впровадженні законодавчих вимог та створенні індивідуальної концепції запобіжних заходів:

- Практичний посібник для сільськогосподарських підприємств щодо впровадження статті 28(1) Регламенту (ЄС) № 2018/848 про органічне виробництво і маркування органічних продуктів, що підготовлений Дослідним інститутом органічного сільського господарства (FiBL, Німеччина).
- Практичний посібник для підприємств з переробки харчових продуктів та кормів щодо впровадження статті 28(1) Регламенту (ЄС) № 2018/848 про органічне виробництво і маркування органічних продуктів, підготовлений ТОВ «Служба харчової промисловості та якості» (нім. Büro Lebensmittelkunde & Qualität GmbH).
- Практичний посібник для торговельних та імпортерських компаній щодо впровадження статті 28(1) Регламенту (ЄС) № 2018/848 про органічне виробництво і маркування органічних продуктів, підготовлений ТОВ «Товариство збереження ресурсів» (нім. Gesellschaft für Ressourcenschutz mbH) та опублікований Дослідним інститутом органічного сільського господарства (FiBL, Німеччина).

Ці посібники та додатки до них були підготовлені з максимальною ретельністю командою проекту за участі практиків з органічних підприємств, консультантів та органів контролю. Зміст базується на [юридичному тлумаченні статті 28\(1\)](#), яке було перевірено кваліфікованим юристом.

*Лена Герке,
керівниця проекту, Дослідний інститут органічного сільського господарства
(FiBL, Німеччина)*

ЗМІСТ

Глосарій	6
1. Вступ. Що нового і як може допомогти цей посібник?	8
2. Нова нормативно-правова ситуація – стаття 28(1) Органічного Регламенту ЄС	10
3. Три кроки до концепції запобігання на господарстві	14
3.1 Крок 1: Визначення органічних критичних контрольних точок	14
3.2 Крок 2: Визначення та документування запобіжних заходів	17
3.3 Крок 3: Актуалізація своєї концепції запобігання	19
4. Зони ризику та запобіжні заходи на органічному підприємстві	20
4.1 Зони ризику вздовж виробничо-збутового ланцюга	20
4.1.1 Закупівля засобів виробництва та інших продуктів	20
4.1.2 Системи / сільськогосподарська техніка / обладнання та транспорт, що використовуються спільно з неорганічними виробниками або підрядниками	22
4.1.3 Ризики забруднення на складах, які раніше використовувалися для неорганічного виробництва	25
4.1.4 Спільне використання складів з неорганічними господарствами	26
4.1.5 Відвантаження продукції та інші операційні дії	26
4.2 Особливі поєднання ризиків	27
4.2.1 Дії підрядників за дорученням органічного підприємства	27
4.2.2 Підприємства з органічними та неорганічними виробничими підрозділами та органічні підприємства, тісно пов'язані з неорганічними підприємствами	28
4.2.3 Господарства, які перебувають у перехідному періоді	29
5. Практичні приклади	30
5.1 Пасовищне господарство з молочним тваринництвом	30
5.2 Рослинницьке господарство зі свинарством	31
5.3 Змішане господарство з прямими продажами, переробкою на господарстві та давальницькою переробкою	34
5.4 Органічне господарство, що тісно пов'язане з неорганічним господарством	36

6. Запобігання переносу хімічно синтезованих пестицидів	38
7. Корисні посилання/контакти	40
8. Бібліографія	40
9. Додатки	41
Додаток 1: Огляд для підприємців, що працюють в сфері органічного сільського господарства, щодо успішної розробки та впровадження концепції запобіжних заходів відповідно до статті 28 (1) Регламенту (ЄС) 2018/848	42
Додаток 2: Посібник для сільськогосподарських підприємств щодо концепції запобіжних заходів відповідно до статті 28(1) Регламенту (ЄС) 2018/848	46
Додаток 3: Критерії «пропорційних та належних» запобіжних заходів у контексті статті 28(1) Регламенту (ЄС) 2018/848.....	61

ГЛОСАРІЙ

Термін	Визначення*
Перенесення	Переміщення / потрапляння засобів захисту рослин на інші ділянки, наприклад, на сусідні органічні поля.
Відкриття органічного статусу відповідної партії	Відповідно до статті 42(1) Регламенту (ЄС) № 2018/848: <i>«У разі невідповідності, яка впливає на справжність органічних або продуктів перехідного періоду на будь-якому з етапів виробництва, підготовки та розповсюдження, наприклад, в результаті використання недозволених продуктів, речовин або методів, або змішування з неорганічними продуктами, компетентні органи та, за потреби, органи контролю та установи контролю, повинні забезпечити додатково до заходів, яких належить вжити відповідно до статті 138 Регламенту (ЄС) № 2017/625, відсутність посилання на органічне виробництво на маркуванні та рекламних матеріалах усієї відповідної партії або серії продуктів».</i>
Органічна критична контрольна точка (ОККТ)	Точка, етап або процес в операційній сфері впливу, де існує ризик того, що органічна продукція може бути забруднена продуктами або речовинами, не дозволеними для органічного виробництва, або де розділення органічної та неорганічної продукції може бути недостатньо забезпечено. На етапі органічної критичної контрольної точки (ОККТ) справжність органічних продуктів перебуває під загрозою, і органічне підприємство повинне вжити запобіжних заходів, щоб ефективно та постійно мінімізувати ризик.
Органічний Регламент ЄС / Регламент (ЄС) № 2018/848 / Регламент	Скорочення для Регламенту Європейського Парламенту і Ради (ЄС) № 2018/848 від 30 травня 2018 року про органічне виробництво і маркування органічних продуктів та про скасування Регламенту Ради (ЄС) № 834/2007.
Справжність органічних продуктів або продуктів перехідного періоду	Використано в настановах відповідно до статті 3(74) а) Регламенту (ЄС) № 2018/848: <i>«Продукт не містить ознак невідповідності, яка впливає на характеристики, які визначають (а) продукт як органічний або такий, що перебуває в перехідному періоді на будь-якому етапі виробництва, підготовки і розповсюдження [...]».</i>
Забруднення	Забруднення в розумінні статті 28(1) описує наявність продуктів або речовин, які не дозволені для використання в органічному сільському господарстві відповідно до пп. 9(3)(1).
Неорганічний	Вживається в настановах як синонім терміну «conventional» (з англ. конвенційний, неорганічний).
Недозволені / неорганічні засоби	Засоби виробництва або речовини, що не дозволені Органічним Регламентом ЄС для використання (детально розкрито нижче в тексті або розділі 1).
Концепція запобігання	Концепція, розроблена органічними підприємствами для системного впровадження вимог статті 28(1) Регламенту (ЄС) № 2018/848.

Запобіжні заходи

Відповідно до визначення (5) у статті 3 Регламенту (ЄС) 2018/848:

«заходи, яких мають вживати оператори на кожному етапі виробництва, підготовки і розповсюдження, щоб уникнути забруднення продуктами або речовинами, використання яких в органічному виробництві не дозволене відповідно до цього Регламенту, а також уникнути змішування органічних продуктів з неорганічними продуктами».

* Визначення, виділені курсивом, взяті з відповідних юридичних текстів.

Важлива інформація:

Читачам, в яких обмаль часу, рекомендуємо ознайомитися з додатками до практичного посібника:

Резюме в [додатку 1](#) надає органічним виробникам огляд вимог та відповідних кроків для розробки підходу запобіжних заходів відповідно до статті 28 (1).

За допомогою керівних принципів, наведених у [додатку 2](#), можна визначити операційні ризики та відповідні запобіжні заходи в галузях рослинництва та тваринництва.

I. ВСТУП. ЩО НОВОГО І ЯК МОЖЕ ДОПОМОГТИ ЦЕЙ ПОСІБНИК?

Нові вимоги до операторів органічного ринку. Про що йдеться?

Новий Органічний Регламент (ЄС) 2018/848, стаття 28(1), вимагає від усіх органічних підприємств розробити та впровадити системну «концепцію запобіжних заходів» з 1 січня 2022 року в ЄС та з 1 січня 2025 року в Україні. Йдеться про операційну систему забезпечення якості, яку оператори органічного ринку розробляють самостійно.

У майбутньому ризики забруднення продуктами та речовинами, які не дозволені для використання в органічному виробництві, а також ризики змішування або підміни органічної продукції неорганічною мають бути системно ідентифіковані й ефективно та безперервно попереджуватися.

Чи стосуються нові правила всіх органічних господарств?

В цілому, ризики забруднення та змішування можуть існувати на будь-якому органічному господарстві. Які саме ризики є актуальними, а також які ефективні запобіжні заходи можна застосувати для їх уникнення, має індивідуально оцінювати кожне господарство. Особливо вразливими є складні господарські структури, наприклад, господарства з підрозділами, де частина виробництва не є органічною або знаходиться в перехідному періоді. Співпраця з підрядниками, які також пропонують свої послуги неорганічним господарствам, а також співпраця з сусідніми господарствами, які ведуть неорганічне сільське господарство, також несе в собі ризики. На таких «точках дотику» з неорганічним виробництвом, де використовується спільна техніка, транспортні засоби або склади, може виникати забруднення органічної продукції недозволеними речовинами або змішування з неорганічною продукцією або продукцією перехідного періоду, якщо в органічному господарстві не впроваджено належних запобіжних заходів. Проте ризики забруднення існують і для органічних підприємств, які, здавалось би, не мають прямих контактів із неорганічним виробництвом, наприклад, якщо купуються корм, засоби захисту рослин або добрива, які не відповідають органічним стандартам, тобто не відповідають вимогам Органічного Регламенту ЄС.

Яке значення нові вимоги мають для операторів органічного ринку?

Практичне впровадження запобіжних заходів для запобігання наявності недозволених продуктів або речовин, відповідно до статті 28(1), перевіряється та підтверджується в межах процедури органічної інспекції, як і всі інші вимоги Органічного Регламенту ЄС. Тобто, концепція запобіжних заходів є частиною сертифікації. Разом із органічним сертифікатом оператори отримують підтвердження, що ними належним чином впроваджено концепцію запобіжних заходів. Крім того, запобіжні заходи мають бути системно задокументовані, оскільки органи контролю повинні перевірити як наявність, так і відповідність запобіжних заходів, посилаючись на надану документацію¹.

¹ [Імплементативний Регламент \(ЄС\) № 2021/2119](#)

Зрештою, концепція запобіжних заходів стає особливо важливою у разі, якщо компетентний орган / орган контролю отримує обґрунтовану інформацію про наявність заборонених продуктів або речовин. Тому що, якщо буде доведено забруднення органічної продукції, компетентний орган / орган контролю проводить офіційну перевірку органічного підприємства відповідно до статті 29 Органічного Регламенту ЄС. У разі порушення партія продукції може бути заборонена до реалізації як органічна, якщо неможливо довести впровадження відповідних запобіжних заходів. В іншому разі концепція запобіжних заходів може захистити підприємство.

Яку функцію виконує цей посібник?

Ризики забруднення недозволенними продуктами та речовинами існують (майже) на кожному органічному господарстві. Які саме ризики існують і які заходи підходять для запобігання цим ризикам, необхідно розглядати індивідуально. Посібник допомагає операторам органічного ринку зробити правильні кроки для розробки та успішного впровадження концепції запобіжних заходів. Посібник також містить важливу інформацію для консультантів та органів контролю про те, як працювати зі статтею 28(1) Регламенту (ЄС) 2018/848. Мета посібника – полегшити впровадження вимог Органічного Регламенту ЄС у сільськогосподарській практиці.

Отримуйте цільову інформацію

Детальні пояснення та приклади на наступних сторінках слугують «набором інструментів» для операторів органічного виробництва, з якого вони можуть вибирати саме ті теми, що є актуальними для їхнього господарства та рівня досвіду, і таким чином отримати поглиблену інформацію.

2. НОВА НОРМАТИВНО-ПРАВОВА СИТУАЦІЯ – СТАТТЯ 28(1) ОРГАНІЧНОГО РЕГЛАМЕНТУ ЄС

Регламент (ЄС) № 889/2008 (стаття 63) вимагав впровадження заходів для мінімізації ризику забруднення недозволенними продуктами та речовинами. Однак новим для операторів органічного ринку з 1 січня 2022 року в ЄС та 1 січня 2025 року в Україні є вимога щодо системного підходу до уникнення та попередження ризиків. У порівнянні з цим Регламентом, вимоги детальніше прописані у статті 28(1) Регламенту (ЄС) 2018/848. Їх можна підсумувати наступним чином:

Підприємства повинні вживати таких запобіжних заходів на кожному етапі виробництва, підготовки та розповсюдження:

- Повинні вживати пропорційних і належних заходів для виявлення ризиків забруднення органічного виробництва недозволенними продуктами або речовинами відповідно до першого підпункту статті 9(3) Органічного Регламенту ЄС, а також для визначення критичних точок на етапах технологічного процесу.
- Повинні вживати пропорційних і належних заходів для уникнення цих ризиків.
- Повинні підтримувати вищезгадані заходи, регулярно переглядати їх і у разі потреби адаптувати.
- Повинні виконувати інші вимоги Регламенту щодо забезпечення відокремлення органічної продукції, продукції перехідного періоду та неорганічної продукції.

Яких ризиків слід уникати?

Стаття 28(1) вимагає від операторів органічного ринку запровадження запобіжних заходів для уникнення ризиків забруднення на кожному етапі, що перебуває в межах їхньої сфери відповідальності. Термін «забруднення» означає наявність продуктів або речовин, які не дозволені Органічним Регламентом ЄС. Водночас йдеться також про розділення органічних продуктів, продуктів перехідного періоду та неорганічних продуктів, щоб запобігти їхньому змішуванню або плутанині між цими продуктами відповідно до вимог Органічного Регламенту ЄС. Мета – збереження справжності органічного виробництва та органічних продуктів.

Що таке недозволені продукти та речовини?

Продукти та речовини є дозволеними для певного використання, якщо вони перелічені в додатках I-IV до [Імплементативного Регламенту \(ЄС\) 2021/1165](#). Якщо продукти або речовини не зазначені у відповідних додатках для згаданих цілей, вони не є дозволеними (Регламент ЄС 2018/848 стаття 9(3)(1)). У сільськогосподарській практиці це, зокрема, стосується:

- Діючих речовин засобів захисту рослин.
- Добрив, поліпшувачів ґрунту (меліорантів) та поживних речовин.
- Неорганічних кормових матеріалів, що походять з рослин, водоростей, тварин, дріжджів або кормових матеріалів мікробіологічного чи мінерального походження, а також кормових добавок та допоміжних засобів для переробки.
- Миючих та дезінфікуючих засобів.

Згідно зі статтею 28(1) слід також уникати забруднення продуктами та речовинами, які не дозволені для використання в органічному виробництві відповідно до додатку II Регламенту (ЄС) 2018/848. Це стосується, наприклад, таких забруднень²:

- Забруднення неорганічним матеріалом для розмноження рослин, який був оброблений недозволеними засобами захисту рослин без призначення з міркувань здоров'я рослин.
- Забруднення стимуляторами росту та синтетичними амінокислотами в кормах для тварин.
- Забруднення речовинами, що підвищують ріст або продуктивність (включно з антибіотиками, кокцидіостатиками та іншими штучними стимуляторами росту), а також гормонами та подібними речовинами, що використовуються для контролю репродукції або для інших цілей (наприклад, для синхронізації тічки).

Уникнення присутності недозволених продуктів або речовин також включає в себе відповідні обмеження Органічного Регламенту ЄС, такі як заборона на використання генетично модифікованих організмів (ГМО) відповідно до статті 11 Регламенту (ЄС) 2018/848.

Які запобіжні заходи належать до вашої сфери відповідальності?

Оператори органічного ринку повинні вживати пропорційних та належних запобіжних заходів відповідно до вимог статті 28(1), щоб уникнути ризиків забруднення недозволеними продуктами або речовинами. Це включає запобіжні заходи на всіх етапах і в усіх видах сільськогосподарської діяльності в межах власної сфери відповідальності. Це включає первинне виробництво органічної продукції (в тому числі замовлення та отримання продуктів, зокрема допоміжних), її зберігання, переробку, транспортування, продаж, а також діяльність, що здійснюється в межах підрядних договорів.

Вимога про те, що запобіжні заходи повинні бути пропорційними й належними, відповідає так званому принципу пропорційності.³ З цього принципу випливає, що існують обмеження для запобіжних зобов'язань відповідно до ст. 28 (1) Органічного Регламенту ЄС

² Див. також Додаток II, частина I 1.8.5.3, частина II 1.4.1. f), частина II 1.5.1.4 Регламенту (ЄС) 2018/848

³ У Німеччині принцип пропорційності випливає зі статті 20(3) Конституції.

(так звана заборона надмірності). Згідно з Органічним Регламентом ЄС⁴, лише ті заходи, які перебувають у сфері впливу підприємства, є належними й пропорційними (деталі описані нижче по тексту). Тому всі запобіжні заходи, яких повинні вживати органічні підприємства, повинні вимірюватися відповідно до цього принципу. Зрештою, для визначення того, які заходи є пропорційними та належними, а які — ні, завжди необхідна оцінка в кожному конкретному випадку. Це залежить від конкретних ситуацій і процесів на підприємстві, а також від типу і рівня ризику, який необхідно контролювати.⁵

Що означає «пропорційний та належний»?

Запобіжний захід відповідно до статті 28(1) є пропорційним і належним, якщо він відповідає наступним критеріям:

- 1. Законна мета:** будь-який захід, що забезпечує справжність органічного виробництва та органічних продуктів шляхом уникнення забруднення продуктами та речовинами, не дозволеними в органічному виробництві, слугує нормативно-правовій меті статті 28(1).
- 2. Доцільність заходу:** запобіжний захід є доцільним, якщо він може сприяти досягненню бажаної мети – уникненню забруднення недозволеними продуктами та речовинами.
- 3. Необхідність заходу:** запобіжний захід є необхідним, якщо не існує іншого способу для досягнення тієї ж мети з аналогічною ефективністю та витратами. Тому підприємства повинні вживати лише тих заходів, які дійсно сприяють досягненню мети мінімізації ризиків, і при цьому достатньо мінімального необхідного зусилля, якщо це не ставить під загрозу досягнення мети.
- 4. Відповідність заходу:** запобіжний захід є відповідним або обґрунтованим, якщо його мінуси є співмірними з перевагами, які він приносить. Підприємства не повинні зазнавати надмірного (непропорційного) навантаження. Захід має бути в межах сфери впливу та відповідальності підприємства⁶.

Додаткові пояснення та приклади запобіжних заходів, які є «пропорційними і належними», а також тих, які такими не є, можна знайти в [додатку 3](#).

⁴ Див. пункт 68 Регламенту (ЄС) 2018/848.

⁵ Див. юрист Дітер К. 2021.

⁶ Див. юрист Дітер К. 2021.

Коротко про нормативно-правові вимоги:

- Стаття 28(1) вимагає наявності концепції ефективного уникнення ризиків забруднення продуктами / речовинами, не дозволеними для органічного виробництва. Змішування / підміна органічних продуктів продуктами перехідного періоду або неорганічними продуктами також підпадає під дію статті 28(1), і цього слід уникати.
- Відповідно до статті 28(1) оператори органічного ринку повинні запровадити концепцію запобіжних заходів, згідно з якою вони виявляють ризики забруднення недозволеними продуктами та речовинами, визначають заходи для уникнення цих ризиків та регулярно переглядають їх для забезпечення актуальності (самоперевірки).
- Власники підприємств мають працювати з ризиками забруднення, які належать до їхньої прямої сфери впливу та відповідальності, і вживати заходів, що є пропорційними та належними. Розгляд потенційних ризиків стосується, зокрема, таких сфер діяльності, залежать від способів управління на підприємстві або можуть бути контрольовані через право надавати інструкції (наприклад, стосовно працівників та надавачів послуг).

3. ТРИ КРОКИ ДО КОНЦЕПЦІЇ ЗАПОБІГАННЯ НА ГОСПОДАРСТВІ

Більшість операторів органічного ринку усвідомлюють, що необхідно вживати заходів для запобігання забрудненню недозволеними продуктами та речовинами або змішування органічних продуктів із неорганічними, наприклад, шляхом окремого зберігання, і це часто вже є частиною їхньої поточної практики. Однак, відповідно до вимог Органічного Регламенту ЄС, недостатньо працювати лише «по пам'яті». У наступному розділі представлено практичну допомогу для систематичного ведення записів та покращення структури і документування критичних моментів та запобіжних заходів у роботі сільськогосподарського підприємства.

Критичні точки, на яких необхідно вжити відповідних запобіжних заходів для попередження ризику забруднення або змішування, називаються **органічними критичними контрольними точками (ОККТ)**⁷

Органічна критична контрольна точка – це точка, етап або процес в операційній сфері впливу, де існує ризик того, що органічна продукція може контактувати з або бути забрудненою продуктами або речовинами, не дозволеними для органічного виробництва, або де розділення між органічною та неорганічною продукцією може бути недостатньо забезпечено. На органічній критичній контрольній точці (ОККТ) справжність органічних продуктів перебуває під загрозою, і органічне підприємство повинне вжити запобіжних заходів, щоб ефективно і назавжди мінімізувати цей ризик.

Нижче пояснюється можлива процедура успішної розробки та впровадження господарством концепції запобігання, яка складається з трьох кроків.

3.1. КРОК 1: ВИЗНАЧЕННЯ ОРГАНІЧНИХ КРИТИЧНИХ КОНТРОЛЬНИХ ТОЧОК

Для визначення органічних критичних контрольних точок у сфері відповідальності підприємства рекомендується застосовувати таку двоетапну процедуру:

Виявлення потенційних ризиків у сфері відповідальності господарства

Спочатку органічне господарство ідентифікує всі зони ризику, де може статися забруднення недозволеними речовинами або недостатнє розділення органічної та неорганічної продукції. Основну увагу слід зосередити на тих зонах, які перебувають у сфері впливу

⁷ Концепція аналізу ризиків та моніторингу «критичних контрольних точок» базується на концепції HACCP (*Hazard Analysis and Critical Control Point* – *аналіз ризиків та критичні контрольні точки*) із законодавства у сфері гігієни харчових продуктів.

або відповідальності господарства. Сфера впливу включає діяльність, яка здійснюється персоналом господарства, а також діяльність, яка здійснюється третіми сторонами, такими як надавачі послуг / знайомі / кооперативи, від імені або за дорученням органічного господарства.

Орієнтація за схемою потоку продукції

Створення схеми потоку продукції, в якій позначаються ризиковані сфери діяльності, може допомогти систематично виявляти ризики. Це можуть бути, зокрема, такі сфери:

- Закупівля (замовлення / отримання товарів) засобів виробництва та продукції (наприклад, пестициди, добрива, корми для тварин, миючі та дезінфікуючі засоби, насіння);
- Склади, що використовуються спільно з неорганічними сільськогосподарськими підприємствами (наприклад, для зберігання засобів виробництва, органічної продукції, сільськогосподарської техніки / обладнання);
- Перше використання приміщень / складів, якими до цього користувались неорганічні підприємства та/або де раніше проводилась неорганічна діяльність;
- Сільськогосподарська техніка / обладнання, що використовуються разом із неорганічними підприємствами для виробництва або переробки (наприклад, сівалки, комбайни, сушарки, очисні системи, транспортне обладнання, мобільні установки для змішування, фасувальні лінії, сортувальні установки тощо);
- Транспортні засоби, які використовуються спільно з неорганічними господарствами;
- Відвантаження продукції та інші напрямки діяльності (наприклад, прямий збут);
- Роботи, що виконуються за договорами підяду (наприклад, обробіток ґрунту, сімба, внесення добрив, захист рослин, обмолот, збирання врожаю, зберігання на умовах підяду, переробка тощо).

У кожній з вищезазначених сфер діяльності можуть виникати вимоги, що випливають з Органічного Регламенту ЄС, які повинні бути враховані оператором органічного ринку відповідно до статті 28(1), для запобігання ризику забруднення або забезпечення ефективного розділення продукції.

Приклади потенційних ризиків відповідно до статті 28(1):

- Під час замовлення засобів виробництва (наприклад, насіння та садивний матеріал) та допоміжних продуктів помилково вибираються не дозволені для органічного виробництва. Ця помилка не виявляється і недозволені продукти використовуються у виробництві.
- Спільне використання приміщень / сільськогосподарської техніки / обладнання з неорганічними господарствами призводить до забруднення недозволеними речовинами (наприклад, синтетичними хімічними пестицидами, ГМО) та/або призводить до змішування з залишками неорганічної продукції (врожаю), оскільки обладнання / сільськогосподарська техніка не була належним чином звільнена та очищена заздалегідь.

Оцінка актуальності ризику та визначення органічних критичних контрольних точок

Метою аналізу ризиків є не виявлення всіх можливих джерел помилок, а фіксування в концепції запобігання лише тих ризиків, які дійсно загрожують справжності органічного виробництва. На кожній перевірній точці необхідно зважити реальний ризик забруднення та можливе відхилення від вимог Органічного Регламенту ЄС.

Ризики, що не призводять до фактичного відхилення від Регламенту і/або фактично не мають місця, не потрібно включати в концепцію запобіжних заходів (наприклад, якщо використовується тільки власна техніка). В іншому випадку, якщо, наприклад, у разі поломки техніки доводиться використовувати обладнання з неорганічних підприємств або змінюються постачальники, тоді такі ризики потрібно врахувати.

Якщо ризик класифікується як «відповідний» або «критичний», наприклад, при спільному використанні техніки, що може реально призвести до забруднення недозволеними продуктами / речовинами, то необхідно визначити органічні критичні контрольні точки і вжити відповідних заходів.

Зазвичай достатньо простої оцінки актуальності.

За потреби аналіз ризику можна деталізувати, класифікуючи ризик як «низький», «середній», «високий». Для такої оцінки корисними є ґрунтовні знання виробничого процесу та досвід попередніх помилок на господарстві, а також оцінка можливих наслідків для підприємства у випадку забруднення:

- Чи виникали коли-небудь помилки на вашому власному підприємстві? Якими були їхні причини?
- Яка можлива шкода або наслідки можуть бути для підприємства, якщо забруднення дійсно станеться в результаті невдалого контролю ризику?

Такі міркування можуть бути корисними для вибору відповідних запобіжних заходів на наступному етапі, які за своєю інтенсивністю будуть адаптовані до ситуації на підприємстві.

Приклади можливих міркувань для оцінки відповідного ризику:

- Фактори, які можуть сприяти підвищеному ризику, часто пов'язані із персоналом. Хоча працівник повинен знати вимоги до органічного виробництва, часта зміна працівників може вимагати особливої уваги до укладання угод і підвищення рівня обізнаності власних співробітників, щоб ретельно проінструктувати нових працівників і перевірити запобіжні заходи, якщо це необхідно.
- Використання недозволених продуктів або речовин ставить під загрозу справжність органічного виробництва і може призвести до видлучення посилення на органічне виробництво стосовно відповідної партії. У разі використання недозволених добрив, поліпшувачів ґрунту або синтетичних засобів захисту рослин також може бути призначений новий перехідний період. Тут потрібна особлива обережність через високий рівень потенційної шкоди.

3.2. КРОК 2: ВИЗНАЧЕННЯ ТА ДОКУМЕНТУВАННЯ ЗАПОБІЖНИХ ЗАХОДІВ

Визначте запобіжні заходи для органічних критичних контрольних точок

На наступному етапі для кожної ідентифікованої органічної критичної контрольної точки визначаються відповідні запобіжні заходи для ефективної мінімізації ризику. У випадку ризиків, які виникають більше одного разу (наприклад, при першому використанні складського приміщення), проте мають попереджатися на постійній основі, ці заходи інтегруються в робочі процеси через робочі інструкції або подібні засоби.

Залежно від ризику, є сенс вжити запобіжних заходів, які зазвичай відображаються в робочих інструкціях. Наприклад:

- Проведення повної перевірки вхідної продукції;
- Проведення заходів з очищення;
- Розділення процесів у часі і просторі під час виробництва або зберігання органічних продуктів, продуктів перехідного періоду та неорганічних продуктів;
- Забезпечення чіткого маркування продуктів, наприклад, шляхом кольорового кодування.

Якщо підрядникам доручають здійснювати ризиковану діяльність, органічне підприємство може вжити заходів, щоб мінімізувати ризики та захистити себе, наприклад, таких як:

- Проведення інструктажу та перевірки заходів з очищення (візуально та документально, якщо необхідно);
- Укладення договорів із відповідними умовами.

На великих підприємствах, де змінюється персонал або його обов'язки, надання переліків питань (чек-листів) і регулярне навчання працівників також можуть бути корисними для підготовки працівників з метою запобігання ризикам і підвищення їхнього рівня обізнаності з цього питання в довгостроковій перспективі.

В особливо критичних випадках (наприклад, невідповідності у поставленій партії; зразки, які піддаються особливому ризику забруднення) або для перевірки ефективності можуть бути корисними додаткові заходи (наприклад, відбір зразків з партій, аналіз, якщо необхідно).

Заходи, що вживаються, мають бути пропорційними, тобто необхідними та такими, що дійсно зменшують ризик. Водночас вони повинні відповідати фактичним ризикам і бути доречними та прийнятними для органічного підприємства (див. [розділ 2](#)).

На цьому етапі керівництво підприємства також визначає осіб, відповідальних за впровадження заходів, якщо це можливо. Залежно від операційної ситуації можуть знадобитися домовленості або письмові угоди з третіми сторонами, такими як підрядники, підприємства-партнери або постачальники.

Систематичне документування запобіжних заходів

Органічні оператори також повинні перевірити, як вони можуть забезпечити ведення записів щодо безперервного впровадження запобіжних заходів у зрозумілий спосіб. Систематичне документування заходів слугує доказом того, що заплановані запобіжні заходи дійсно були виконані. Документування запобіжних заходів (наприклад, підпис на протоколі очищення або додаток до договору з підрядником) може слугувати гарантією на випадок заподіяння шкоди⁸. Крім того, поточний проект Імплементативного Регламенту Комісії (ЄС) вже прямо вимагає від операторів органічного ринку надавати документацію, яка дозволяє компетентним органам та органам контролю перевіряти наявність і ефективність запобіжних заходів відповідно до статті 28(1)⁹.

Практичні поради:

- Впровадження та документування заходів може базуватися на організаційній структурі підприємства. Існуючі структури та системи (наприклад, робочі інструкції, системи обліку товарів, журнал реєстрації тощо) можуть бути використані та доповнені запобіжними заходами.
- [Додаток 2](#) містить робочий посібник, де наведено приклади органічних критичних контрольних точок та запобіжних заходів для рослинництва і тваринництва. Оператори органічного ринку можуть використовувати їх для визначення та оцінки органічних критичних контрольних точок і відповідних запобіжних заходів для своєї діяльності, а потім впровадити їх на своєму господарстві.
- Наступний перелік питань допоможе операторам органічного ринку визначити операційні органічні критичні контрольні точки та відповідні запобіжні заходи згідно зі статтею 28(1).

⁸ Див. статтю 29 Регламенту (ЄС) 2018/848

⁹ [Імплементативний Регламент \(ЄС\) № 2021/2119](#)

Перелік питань для визначення органічних критичних контрольних точок та відповідних запобіжних заходів

- Чи існує точка / етап / процес, на якому відбувається відхилення від Органічного Регламенту ЄС через забруднення продуктами або речовинами, не дозволеними для органічного виробництва та/або змішування органічних продуктів із продуктами перехідного періоду?
- Чи точка / етап / процес, про який йде мова, знаходиться у сфері впливу та відповідальності органічного підприємства?
- Чи може визначений запобіжний захід у точці / етапі / процесі звести ризик до мінімуму відповідно до сучасних вимог?
- Чи є визначений запобіжний захід, включаючи документацію та регулярний внутрішній аналіз його ефективності, належним і пропорційним?

3.3. КРОК 3: АКТУАЛІЗАЦІЯ СВОЄЇ КОНЦЕПЦІЇ ЗАПОБІГАННЯ

Щоб бути ефективною, концепція запобігання (тобто ідентифіковані органічні критичні контрольні точки та визначені запобіжні заходи) повинна постійно підтримуватися в актуальному стані. З цією метою її необхідно регулярно переглядати і, за необхідності, адаптувати, щоб вона залишалася функціональною та ефективною. Рекомендується переглядати всю концепцію у визначені дати з регулярною періодичністю.

Перегляд та оновлення концепції необхідні, щонайменше, у таких випадках:

- зміни у виробничому процесі;
- запровадження нових процесів;
- зміни локацій;
- залучення нових підрядників;
- якщо аналіз ефективності заходів вказує на присутність ризиків забруднення;
- якщо виявлено факти забруднення.

Примітка: Органічний Регламент ЄС не встановлює жодних формальних вимог до конкретної структури чи оформлення концепції запобіжних заходів. Водночас реалізація концепції запобіжних заходів (кроки 1–3) має бути зрозумілою та відстежуваною. Можна, наприклад, проілюструвати підхід запобіжних заходів у вигляді простої таблиці (див. [додаток 2](#)). Концепція запобіжних заходів і належним чином задокументовані дії щодо її впровадження є необхідною умовою для видачі органічного сертифіката відповідальним органом контролю.

4. ЗОНИ РИЗИКУ ТА ЗАПОБІЖНІ ЗАХОДИ НА ОРГАНІЧНОМУ ПІДПРИЄМСТВІ

У першій частині цього розділу надаються роз'яснення щодо відповідних зон ризику та запобіжних заходів, які виробники органічних продуктів повинні враховувати на всіх етапах виробничо-збутового ланцюга. У другій частині розглядаються специфічні групи ризиків (наприклад, залучення підрядників, підприємства, які тісно пов'язані з неорганічними господарствами, господарства у перехідному періоді).

Сфера впливу та відповідальності органічного підприємства

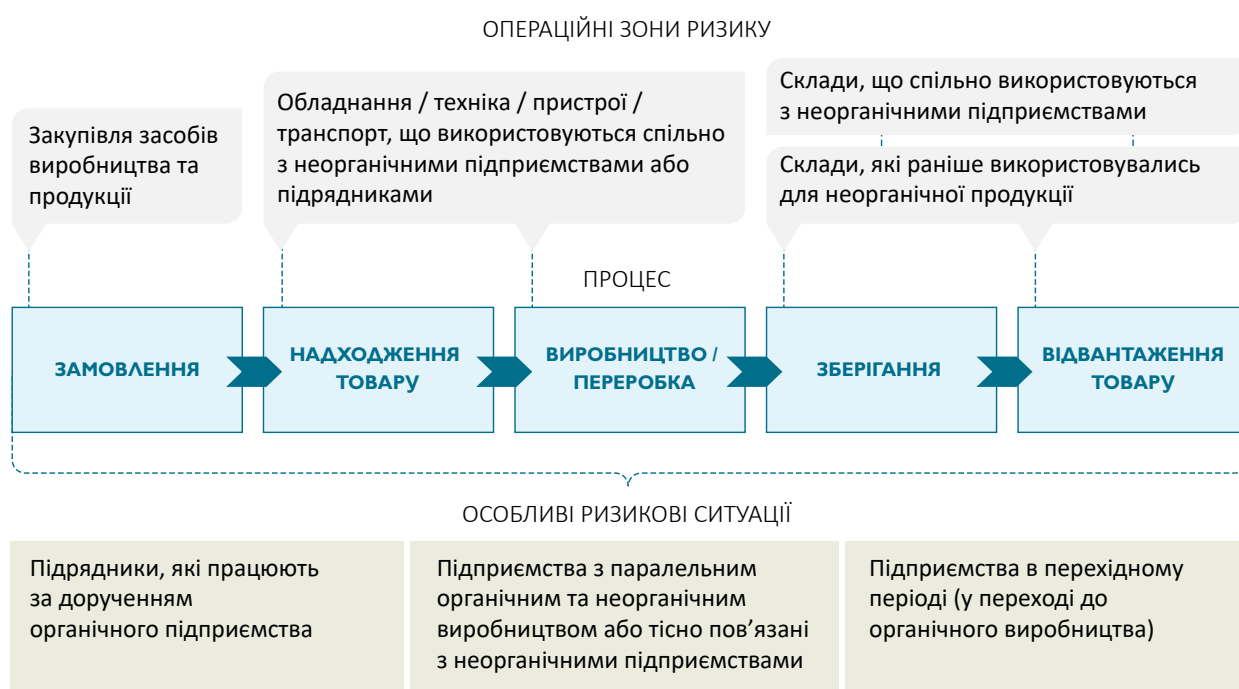

Рисунок 1: Типові зони ризику на органічному підприємстві (власна ілюстрація)

4.1. ЗОНИ РИЗИКУ НА РІЗНИХ ЛАНКАХ ВИРОБНИЧО-ЗБУТОВОГО ЛАНЦЮГА

4.1.1. ЗАКУПІВЛЯ ЗАСОБІВ ВИРОБНИЦТВА ТА ІНШИХ ПРОДУКТІВ

Опис ризиків

Купуючи та використовуючи засоби виробництва та інші речовини / продукти на органічних господарствах, необхідно подбати про те, щоб вони були дозволені відповідно до Органічного Регламенту ЄС (див. [розділ 2](#)).

Якщо продукти, зокрема допоміжні, які не дозволені Органічним Регламентом ЄС, придбані та використані підприємством (господарством) у органічному виробництві, це

не лише ставить під загрозу справжність органічної продукції, але й може призвести до скасування органічного статусу відповідної партії (партій) продукції.

Якщо підприємством використовуються недозволені добрива / поліпшувачі ґрунту або синтетичні хімічні пестициди, це також може призвести до необхідності проходження нового перехідного періоду.

З метою запобігання використанню недозволених продуктів / речовин та уникнення забруднення, згідно зі статтею 28(1) керівники господарств повинні мати високий рівень поінформованості. Адже вони несуть відповідальність за використання саме дозволених в органічному виробництві продуктів на підприємстві.

Запобіжні заходи перед замовленням

В процесі вибору дозволених допоміжних продуктів для органічного виробництва доцільно використовувати Перелік допоміжних продуктів та методів, дозволених для використання в органічному виробництві, розроблений Органік Стандарт і доступний на [сайті](#), або інформацію на сайті organictech.ua.

Переліком можна безкоштовно користуватися в Інтернеті та самостійно здійснювати пошук таких продуктів, як добрива, поліпшувачі ґрунту, пестициди, миючі засоби, дезінфікуючі засоби, корми тощо, які були перевірені експертами на відповідність вимогам та критеріям Органічного Регламенту ЄС. Оскільки з часом можливі зміни в продуктах і вимогах Органічного Регламенту ЄС, слід щосезону перевіряти, чи придбані продукти все ще вказуються в Переліку допоміжних продуктів, дозволених для використання в органічному виробництві.

Важливо: оператор може користуватися засобами, що не входять до Переліку допоміжних продуктів, розробленого Органік Стандарт, попередньо перевіривши та погодивши з органом сертифікації відповідність засобу вимогам регламенту. Відповідальність за використання дозволених продуктів несе сам Оператор.

Також можна самостійно перевірити дозвіл на використання допоміжних продуктів відповідно до вимог Органічного Регламенту ЄС. Це легко зробити для продуктів з простим складом (наприклад, простих кормових добавок або вапнякових добрив) шляхом перевірки додатків до Імплементативного [Регламенту ЄС № 2021/1165](#). Однак, слід пам'ятати, що, залежно від типу продукту та повноти даних про такі продукти, власна або незалежна перевірка (оцінка) може бути складною, а результати – хибними.

Перед замовленням насіння слід перевірити інформацію на сайті organictech.ua. Якщо за певних умов використовується неорганічне насіння, необхідно переконатися, що воно не містить ГМО і не було оброблене недозволеними пестицидами.

Перш ніж замовляти органічні продукти (наприклад, органічне насіння, органічні корми), слід перевірити дійсний органічний сертифікат постачальника на вебсайті органу сертифікації або TRACES.

У разі сумнівів виробники можуть звернутися до свого органу сертифікації.

Запобіжні заходи для вхідної продукції

Відповідно до положень Органічного Регламенту ЄС, господарства повинні вести облік закупівель допоміжних продуктів. Це включає в себе проведення вхідного контролю під час приймання допоміжних продуктів та документування процесу.

При перевірці вхідних вантажів органічної продукції сільськогосподарського походження (наприклад, органічне насіння, органічні корми, органічна продукція) перед подальшим їх використанням слід звернути увагу на наступне¹⁰:

- Чи належним чином ідентифіковані продукти як органічні на етикетці та в супровідних документах (накладна / рахунок-фактура) (повинна бути зазначена інформація про органічний статус продукту та кодовий номер органу контролю)?
- Чи ця інформація точно відноситься до поставленого товару?

Також рекомендується вживати запобіжних заходів при отриманні всіх інших допоміжних продуктів (наприклад, добрив, пестицидів), щоб забезпечити відповідність щодо їх органічного статусу:

- Чи відповідають ідентифікаційні зазначення поставленого товару (наприклад, торгова назва) інформації у супровідних документах і, якщо це можливо, інформації на етикетці замовленого товару (важливо попередньо перевірити даний продукт на відповідність вимогам органічного виробництва)?
- Чи є в наявності всі додаткові документи (наприклад, підтвердження продавця щодо відсутності ГМО, специфікації на товари та інгредієнти)?

В обох випадках результати перевірки вхідної продукції повинні бути задокументовані, наприклад, у вигляді відмітки (результат перевірки з аббревіатурою імені / підписом і датою) на накладній. Накладні на всі закупівлі витратних матеріалів повинні зберігатися принаймні до наступної щорічної перевірки, навіть якщо рахунки-фактури були надіслані до цього часу. Крім простого зберігання накладних, деякі органи контролю можуть вимагати і використовувати допоміжні документи, такі як списки закупівель і переліки питань для перевірки вхідної продукції.

4.1.2. СИСТЕМИ / СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКА ТЕХНІКА / ОБЛАДНАННЯ ТА ТРАНСПОРТ, ЩО ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ СПІЛЬНО З НЕОРГАНІЧНИМИ ВИРОБНИКАМИ АБО ПІДРЯДНИКАМИ

Опис ризиків

Якщо приміщення, сільськогосподарська техніка, обладнання або транспорт використовуються спільно із неорганічними виробниками або виробничими підрозділами, забруднення органічного виробництва / органічної продукції недозволеними продуктами або речовинами в органічному виробництві (наприклад, неорганічними залишками врожаю, синтетичними хімічними протруйниками насіння, ГМО) може статися, якщо не було вжито належних запобіжних заходів. Ризики також можуть виникати у випадку

¹⁰ Див. додаток III № 5 до [Регламенту \(ЄС\) 2018/848](#)

співпраці з підрядниками або надавачами послуг з використання техніки, якщо вони пропонують однакові послуги як клієнтам, що займаються неорганічним сільським господарством, так і сертифікованим органічним виробникам.

Запобіжні заходи

Загалом, слід дотримуватися наступних пунктів:

- Системи (наприклад, поливні, транспортні для елеватора тощо), сільськогосподарська техніка, обладнання та транспорт повинні бути чистими перед використанням в органічному виробництві.
- Тому ретельне професійне очищення та / або дезінфекція, що відповідають вимогам органічного виробництва, є надзвичайно важливими і повинні забезпечуватися оператором органічного ринку.

Для очищення / дезінфекції необхідно враховувати вимоги Органічного Регламенту ЄС щодо вибору дозволених засобів. Імплементативний Регламент (ЄС) 2021/1165 наразі (станом на 2021 рік) містить позитивний перелік дозволених засобів для очищення та дезінфекції «будівель і споруд для сільськогосподарських тварин». У майбутньому будуть введені детальні вимоги щодо використання засобів для рослинництва, а також для об'єктів переробки та зберігання. Тобто, в перспективі ці вимоги будуть розроблені до продуктів, способів і сфер їх застосування¹¹. Органічні підприємства в Україні повинні вести облік використання таких засобів з 1 січня 2025 року¹².

Для забезпечення ефективного очищення / дезінфекції з можливістю відстеження рекомендується наступна процедура:

Прибирання / дезінфекція здійснюється власним персоналом підприємства:

- Очищення / дезінфекція проводиться на основі опису робіт або інструкції з експлуатації сільськогосподарської техніки з використанням речовин, дозволених для використання в органічному виробництві.
- Виконання заходів із очищення документується, наприклад, у журналі очищення або, іншому документі, де фіксується опис робіт, із зазначенням дати та імені та прізвища відповідальної особи.

Очищення / дезінфекція здійснюється третіми сторонами:

- Органічне підприємство несе відповідальність за інформування підрядників про вимоги Органічного Регламенту ЄС під час укладання угоди. З цією метою узгоджуються вимоги щодо очищення / дезінфекції відповідно до правил органічного виробництва та, за необхідності, укладаються письмові угоди з відповідальним підрядником / сусіднім підприємством / транспортною компанією (наприклад, у вигляді додатку до замовлення, з описом робіт та переліком необхідної документації від третьої сторони).
- Перед використанням техніки / обладнання відповідальна особа органічного підприємства повинна переконатися, що вони дійсно вільні від залишків / очищені.

¹¹ [Імплементативний Регламент \(ЄС\) № 2021/1165](#)

¹² [Делегований Регламент \(ЄС\) № 2021/1691](#)

Якщо це можливо (особливо у випадку критичного попереднього використання), слід запросити від надавача послуг / власника техніки протокол очищення, який підписується обома сторонами.

- Крім того, перед використанням техніки / обладнання рекомендується провести візуальний огляд, щоб перевірити ефективність очищення. Якщо техніка / установка / транспорт помітно забруднена, перед використанням її необхідно звільнити від залишків / ретельно очистити.

Детальне документування проведених заходів з очищення особливо рекомендується у випадках, коли критичні речовини, такі як хімічно синтезовані пестициди (наприклад, протруйники насіння), ГМО, кокцидіостатики або фармацевтичні препарати (наприклад, як компонент неорганічних кормів), могли контактувати з технікою і поставити під загрозу справність органічної продукції. Підписаний протокол очищення може слугувати доказом вжитих запобіжних заходів і гарантією для захисту у разі виникнення підозр щодо органічної якості продукції.

Для деяких видів обладнання, наприклад, таких як мобільні шліфувальні установки для виробництва крупи та змішувальні установки для виготовлення кормів, вже існують документальні форми від окремих органів контролю, які можна використовувати як шаблон для письмового підтвердження очищення.

Для подібних критичних випадків у журналі очищення можна внести таку інформацію:

1. Що було очищено? (короткий опис системи)
2. Що використовувалося раніше для очищення? (наприклад, вказати попередню суміш, включаючи критичні компоненти)
3. Як проводилось очищення? (метод очищення, наприклад, очищувач високого тиску, тип ополіскувача та кількість)
4. Що використовувалося для очищення? (засіб і кількість)
5. Коли проводилось очищення? (дата виконання)
6. Хто проводив очищення? (контактні дані та підпис)

Простішим методом документування є протокол очищення, в якому перелічуються, відповідні заходи з очищення. Даний протокол підписується обслуговуючим персоналом із зазначенням дати та прізвища, ім'я та по-батькові особи, яка здійснювала таку очистку.

В окремих випадках, за наявності особливо високої ймовірності забруднення критичними речовинами та/або саме очищення ускладнене (наприклад, обприскувач для внесення засобів захисту рослин), слід розглянути можливість відмови від спільного використання такого обладнання з неорганічним підприємством.

Якщо для транспортування органічної продукції залучаються треті сторони, можна використовувати відповідні форми супровідних документів, надані органами контролю. Вони містять додаткові поля для документування заходів із очищення та процесу завантаження (із зазначенням деталей та підписами відповідних водіїв транспортних засобів). Для критично важливих продуктів рекомендується співпрацювати з перевізниками, які сертифіковані відповідно до стандарту Належної виробничої практики (GMP+) або схожих стандартів.

Додаткова інформація:

- Відповідальність за мінімізацію ризику забруднення, як правило, покладається на органічне господарство, якщо інше не передбачено договором з третьою стороною. У випадку, якщо договір містить такі положення, сфера відповідальності сторін повинна бути чітко прописана.
- Працівники органічного підприємства повинні бути поінформовані / навчені проводити ефективну очистку / дезінфекцію, яку можна простежити.
- З компаніями-підрядниками можна домовитися про фіксовані дні для здійснення операцій органічного виробництва. Іншими словами, встановити дні, коли обслуговуються лише органічні сільськогосподарські підприємства. Це також мінімізує кількість необхідних заходів очищення.
- Описані рекомендації також стосуються виробників органічної продукції, які пропонують власні послуги для неорганічних сільськогосподарських господарств.
- Навіть у разі передавання техніки в користування іншим органічним господарствам рекомендується провести узгодження з відповідними партнерами по господарству. Зокрема, слід з'ясувати, чи здійснюється надання техніки в користування виключно органічним господарствам, щоб унеможливити ризик забруднення.

4.1.3. РИЗИКИ ЗАБРУДНЕННЯ НА СКЛАДАХ, ЯКІ РАНІШЕ ВИКОРИСТОВУВАЛИСЯ ДЛЯ НЕОРГАНІЧНОГО ВИРОБНИЦТВА

Опис ризиків

Кожен, хто використовує зовнішні або сторонні склади для зберігання власного врожаю, повинен переконатися, що склад є максимально чистим і вільним від залишків недозволених продуктів / речовин. Цей запобіжний захід став особливо важливим – принаймні після скандалу з нітрофеном у 2002 році, коли органічні корми, що зберігалися на той час в складських приміщеннях, були забруднені недозволим пестицидом нітрофеном. Незважаючи на те, що пестициди зберігалися там раніше, склад не був належним чином перевірений і очищений.

Запобіжні заходи

При використанні складських приміщень, які раніше застосовувалися для зберігання неорганічної продукції, необхідно враховувати низку важливих аспектів:

Перед початком зберігання новий склад повинен бути зареєстрований органом контролю. Завжди слід проводити оцінку ризиків. Зазвичай органи контролю надають переліки питань, які можна використовувати для перевірки рівня ризику при зберіганні органічної продукції. Важливо з'ясувати, які речовини та продукти зберігалися в цьому приміщенні раніше, які засоби захисту використовувалися тощо. Для цього можна перевірити документи попередніх користувачів складу. На наступному етапі слід провести відбір проб у сумнівних ділянках складського приміщення та здійснити їхній аналіз. Після цього можна оцінити, чи придатне це місце для зберігання органічної продукції. У разі потреби сумнівні ділянки (зони) складу, у яких не можна виключити можливість перенесення недозволених

речовин на органічну продукцію внаслідок попереднього використання, слід відмовитись від їхнього використання на користь перевірених або остаточно вивести їх з експлуатації¹³.

4.1.4. СПІЛЬНЕ ВИКОРИСТАННЯ СКЛАДІВ З НЕОРГАНІЧНИМИ ГОСПОДАРСТВАМИ

Опис ризиків

На додаток до ризиків, зазначених у розділі 4.1.3, у складських приміщеннях, що спільно використовуються з неорганічними господарствами, може виникнути ризик змішування (сплутування) органічної та неорганічної продукції за умови відсутності належних заходів із її розділення та ідентифікації.

Також слід враховувати фактор спільного використання мобільної складської техніки як можливого джерела забруднення. Якщо органічні та неорганічні продукти перебувають почергово на конвеєрній стрічці, можна очікувати прилипання до обладнання часточок сільськогосподарської продукції, забрудненої недозволенними продуктами / речовинами¹⁴.

Запобіжні заходи

- За можливості слід уникати спільного зберігання продукції з неорганічними підприємствами.
- У разі спільного використання необхідне ретельне очищення транспортної та конвеєрної техніки між почерговим її використанням. У випадку зі складськими відсіками (бункерами, ящиками) хибним є припущення, що критичні речовини можна повністю видалити з матеріалу, особливо якщо це деревина¹⁵.
- Якщо склади спільно використовуються з неорганічним підприємством, має бути забезпечене чітке просторове розмежування з окремими відсіками для органічної продукції. Якщо фізичне розділення складу неможливе, Органічний Регламент ЄС передбачає застосування інших заходів, таких як маркування партій із зазначенням інформації про органічну продукцію для її чіткої ідентифікації¹⁶.
- Для складів із великим товарообігом слід вести складську книгу (із зазначенням дати надходження та вилучення продукції зі зберігання, місця зберігання, найменування продукту, статусу (органічний, перехідного періоду), власника товару тощо).

4.1.5. ВІДВАНТАЖЕННЯ ПРОДУКЦІЇ ТА ІНШІ ОПЕРАЦІЙНІ ДІЇ

Опис ризиків

Якщо продукти ненавмисно неправильно оформлені під час відвантаження (наприклад,

¹³ Брахт 2020

¹⁴ Брахт 2020

¹⁵ Брахт 2020

¹⁶ Див. додаток III № 7 до Регламенту (ЄС) 2018/848

продукція перехідного періоду вказується як органічна, або неорганічна – як органічна чи перехідного періоду), це вважається порушенням вимог Органічного Регламенту ЄС. Такі випадки можуть траплятися, зокрема, якщо продукція реалізується через систему зворотних рахунків (кредит-ноти) приймаючого підприємства. Однак, незважаючи на те, що документи виписуються приймаючим підприємством, все рівно в цьому випадку відповідальність за неправильне маркування продукції, яку відвантажують, несе органічний виробник.

Якщо органічне господарство також здійснює інші види діяльності, наприклад, переробку чи торгівлю, у цих сферах можуть виникати додаткові ризики забруднення, для яких потрібно передбачити відповідні запобіжні заходи.

Запобіжні заходи

- **Відвантаження продукції:** обов'язковим є чітке розмежування операцій із продукцією та її ідентифікації (правильне маркування у супровідних документах, чітке маркування тари, повне розділення продукції під час усіх переміщень та зберігання). Приймаюча сторона має отримати від виробника органічної продукції належно заповнену видаткову накладну, щоб уникнути помилкового маркування продукції. Органічний сертифікат постачальника повинен містити перелік усіх продуктів із відповідним статусом. У випадку введення нових ділянок в органічне виробництво та отримання продукції з них, можна узгодити з органом контролю, як саме слід позначати таку продукцію у видатковій накладній у поточному році збору.
- **Переробка / торгівля:** як тільки діяльність виробника органічної продукції виходить за межі етапу первинного виробництва, наприклад, переходить до переробки чи торгівлі, процедура інспекції має бути розширена на відповідну сферу. Наприклад, продаж органічних яєць з господарства підпадає під сферу А, а переробка яєць у локшину – під сферу В.

4.2. ОСОБЛИВІ ПОЄДНАННЯ РИЗИКІВ

4.2.1. ДІЇ ПІДРЯДНИКІВ ЗА ДОРУЧЕННЯМ ОРГАНІЧНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Опис ризиків

Якщо органічне підприємство передає діяльність підрядникам (наприклад, на умовах договору на зберігання, переробку чи забій), можливі два варіанти:

- Випадок 1: підрядник сертифікований як органічний і підлягає контролю з боку органу контролю.
- Випадок 2: підрядник не має органічної сертифікації та не підлягає органічному контролю.

В обох випадках може виникати ризик забруднення та/або змішування, особливо якщо підрядник також виробляє, переробляє або зберігає неорганічну продукцію.

Обов'язком і відповідальністю органічного підприємства є перевірка наявності чинного органічного сертифіката у підрядника (випадок 1) або укладання відповідної угоди із зазначенням запобіжних заходів (випадок 2).

Запобіжні заходи

Органічне підприємство повинне завчасно повідомити орган контролю про намір співпраці з підрядником до початку фактичного виконання робіт.

- **Випадок 1:** якщо підрядник сертифікований як органічний, органічне підприємство має (регулярно) перевіряти наявність чинного сертифіката. В органічному сертифікаті підрядника має бути зазначена діяльність та види продуктів відповідно до тих, які планує компанія-підрядник оператору-замовнику послуг.
- **Випадок 2:** якщо підрядник не сертифікований як органічний, він повинен надати опис підприємства, в якому буде підтверджено дотримання належних запобіжних заходів у відповідних сферах (наприклад, надходження продукції, зберігання, переробка, відвантаження). Органічне підприємство, яке залучає такого підрядника, несе відповідальність за визначення запобіжних заходів для відповідних критичних контрольних точок. Згідно з угодою, підрядник також надає органу контролю органічного підприємства доступ до усіх зон, які стосуються органічної діяльності, для проходження інспекційного контролю.

4.2.2. ПІДПРИЄМСТВА З ОРГАНІЧНИМИ І НЕОРГАНІЧНИМИ ВИРОБНИЧИМИ ПІДРОЗДІЛАМИ, ОРГАНІЧНІ ПІДПРИЄМСТВА ТІСНО ПОВ'ЯЗАНІ З НЕОРГАНІЧНИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ

Опис ризиків

Органічний Регламент ЄС містить чіткі вимоги щодо розділення господарства на органічний та неорганічний виробничі підрозділи. З метою забезпечення просторового та організаційного розмежування можуть знадобитися відповідні запобіжні заходи. Це також стосується органічних господарств, які тісно пов'язані з неорганічними (наприклад, ферми, якими володіють члени однієї родини, де частина землі сертифікована як органічна, а частина – ні).

Запобіжні заходи

- Регламент ЄС висуває спеціальні вимоги до підприємств із органічними та неорганічними виробничими підрозділами, яких також слід дотримуватись згідно зі статтею 28(1). Ключове значення має належне зберігання і розділення¹⁷(у тому числі в обліку господарства – для простеження потоків матеріалів і продукції) між виробничими підрозділами та продуктами з різним статусом (органічний, перехідного періоду, неорганічний).

¹⁷ Відповідно до вимог ст. 9 п. 10 та додатку III № 7 Регламенту (ЄС) 2018/848.

- Ризики забруднення можуть виникати, якщо певна техніка або обладнання використовується спільно з неорганічними підрозділами господарства. Тому рекомендується ефективне очищення / дезінфекція, або навіть окрема закупівля обладнання у критичних випадках (наприклад, обприскувачі для засобів захисту рослин) – див. [розділ 4.1.2](#).
- Крім того, відповідальність має бути чітко організована і розподілена, оскільки повне розмежування обов'язків серед працівників часто неможливе. Доцільно проводити інструктажі та навчання для всіх працівників (зокрема для тимчасових чи тих, хто заміняє хворих), а також надавати чіткі вказівки зовнішнім підрядникам (наприклад, обслуговуючим підприємствам).
- Критичні контрольні точки та відповідні запобіжні заходи для органічного господарства можна визначити з урахуванням підходів, описаних в [розділ 3](#), та оформити у вигляді концепції запобіжних заходів.

4.2.3. ГОСПОДАРСТВА, ЯКІ ПЕРЕБУВАЮТЬ У ПЕРЕХІДНОМУ ПЕРІОДІ

Опис ризиків

Перехід господарства на органічне виробництво – це особлива ситуація. Водночас, ризики забруднення і змішування в основному відповідають тим, що були описані в попередніх розділах.

Запобіжні заходи

- Перед початком процесу органічної сертифікації господарство складає відповідну концепцію запобіжних заходів. Для цього воно визначає органічні критичні контрольні точки та відповідні запобіжні заходи, щоб запобігти ризику забруднення та змішування з самого початку.
- Працівники господарства повинні бути поінформовані про вимоги органічного виробництва та пройти навчання щодо нових процедур і запобіжних заходів.
- Треті сторони (наприклад, підрядники, ветеринари тощо) також повинні бути поінформовані про нові вимоги органічного виробництва. Слід перевірити, чи можливо надалі співпрацювати з поточними постачальниками (наприклад, кормів або насіння) і чи вони сертифіковані як органічні, чи відповідають чинним вимогам регламентів ЄС з органічного виробництва.
- Будь-які недозволені продукти / речовини засоби, що знаходяться на складі, повинні бути належним чином утилізовані до початку переходу на органічне виробництво. Докази цього повинні бути надані органу контролю.
- Склади повинні бути очищені після того, як останній урожай неорганічної продукції буде реалізовано. Устаткування і машини також мають бути ретельно очищені перед їхнім використанням на ділянках у перехідному періоді.

5. ПРАКТИЧНІ ПРИКЛАДИ

Наведені нижче практичні приклади господарств мають на меті проілюструвати, які органічні критичні контрольні точки присутні в різних типах рослинницьких і тваринницьких господарств і які запобіжні заходи можуть допомогти ефективно мінімізувати ризики забруднення і змішування. Приклади також показують, що складність (тобто кількість органічних критичних контрольних точок, які необхідно враховувати) може дуже відрізнятися залежно від господарства.

5.1. ПАСОВИЩНЕ ГОСПОДАРСТВО З МОЛОЧНИМ ТВАРИННИЦТВОМ

Опис господарства

Оператор має пасовищне тваринницьке господарство площею 20 га, яке є джерелом додаткового доходу, на господарстві утримується 12 молочних корів і телиць. Для обробітку пасовища він використовує лише власну техніку.

Визначення органічних критичних контрольних точок

Оператор визначив такі ризики для справжності органічного виробництва на своєму підприємстві:

1) Рослинництво

Закупівля добрив:

- Оператор надає великого значення оптимальному показнику рН на своїх пасовищах, щоб сприяти росту бобових культур. Підприємство, що реалізує добрива можливо може постачати лише неорганічні добрива.

2) Тваринництво

Закупівля додаткових кормів для тварин:

- Якщо існує потреба в додаткових кормах, оператор купує їх в сусідніх органічних господарствах. Він вважає, що ризик отримати неорганічні корми надзвичайно низький.
- У виняткових випадках доводиться купувати корми (кормові матеріали та кормові, технологічні, зоотехнічні чи сенсорні добавки) у роздрібній торгівлі, де він може отримати корми, які не відповідають органічним стандартам.

Запобіжні заходи

Було визначено наступні запобіжні заходи для сфер, які вважаються критичними для забезпечення справжності органічного виробництва:

1) Рослинництво

Закупівля добрив:

- Оператор замовляє вапнякові добрива, які внесені до переліку допоміжних продуктів. Оператор може користуватися Переліком допоміжних продуктів та методів дозволених для використання в органічному виробництві, який розроблений Органік Стандарт і доступний на [сайті](#) або інформацією на сайті organictech.ua. Перед кожним сезоном він перевіряє, чи добрива, які використовуються, все ще перебувають у цьому переліку. У разі сумнівів він подає запит своєму органу сертифікації про можливість застосування даного добрива відповідно до додатку II [Імплементаційного Регламенту \(ЄС\) 2021/1165](#).

2) Тваринництво

Закупівля кормів для тварин:

- Якщо доводиться замовляти корми, оператор купує сертифіковані органічні корми у сертифікованого органічного виробника і проводить перевірку постачальника та товару. Для цього перед доставкою він перевіряє, чи мають постачальники органічний сертифікат (наприклад, [сайт Органік Стандарт](#)). Крім того, він отримує від постачальника накладну / рахунок-фактуру із зазначенням кількості, типу та якості придбаної продукції. Тільки якщо доставлений продукт (назва продукту, інформація про органічний статус) відповідає інформації в накладній, він приймає товар і зазначає це в накладній / рахунку-фактурі (наприклад, «підтверджено органічний статус», аббревіатура назви, дата) (див. [розділ 4.1.1](#)).
- У випадку закупівлі кормових добавок, оператор перевіряє специфікацію кормів, які планує придбати. Всі кормові матеріали, кормові, сенсорні, зоотехнічні й технологічні добавки повинні бути дозволені для використання в органічному виробництві відповідно до додатку III [Імплементаційного Регламенту \(ЄС\) № 2021/1165](#). Оператор може користуватися Переліком допоміжних продуктів та методів дозволених для використання в органічному виробництві, розробленим Органік Стандарт, що доступний на [сайті](#), або інформацією на сайті organictech.ua. У разі відсутності даних добавок у Переліку допоміжних продуктів або на сайті organictech.ua оператор подає запит своєму органу сертифікації щодо можливості використання даної кормової добавки відповідно до додатку III [Імплементаційного Регламенту \(ЄС\) № 2021/1165](#).

5.2. РОСЛИННИЦЬКЕ ГОСПОДАРСТВО ЗІ СВИНАРСТВОМ

Опис господарства

Оператор обробляє 120 га ріллі та утримує близько 1000 свиней на відгодівлі. На господарстві він використовує лише власну техніку, а органічне зерно зберігає у сусідньому селі на складі, що належить господарству, де також зберігається неорганічне зерно. Для виготовлення кормових сумішей для свиней він наймає підрядника з мобільною установкою для подрібнення та змішування. Він купує окремі компоненти кормосумішей, а також добрива.

Визначення органічних критичних контрольних точок

Оператор визначив такі ризики для справжності органічного виробництва на своєму господарстві:

1) Рослинництво

Закупівля насіння та садивного матеріалу:

- Варто використовувати органічне насіння та садивний матеріал (бобові, зернові, картопля) від постачальників з діючим органічним сертифікатом. За певних умов та за наявності відповідного дозволу від органу сертифікації можливо також використовувати неорганічне необроблене насіння та садивний матеріал, але при цьому контролювати, щоб при закупівлі не було поставлено неорганічне оброблене насіння або садивний матеріал.

Закупівля добрив:

- Оператор використовує добриво на основі свинячого гною, а також використовує куплений підстилковий гній ВРХ. Добрива з свинячого гною можуть бути неорганічного походження, а підстилковий гній може надходити з промислового тваринництва¹⁸.
- Підстилковий гній закупаються у сусідньому молочному господарстві, де утримується 100 корів. Молочне господарство має вільний вигул і безприв'язне утримання, тому оператор не вважає закупівлю гною ризикованою. Оператор уточнює, чи вимагає все ж таки його орган сертифікації документи на гній з таких тваринницьких господарств.
- Добрива зі свинячого гною неорганічного походження оператор замовляє у постачальників, які входять до Переліку допоміжних продуктів та методів дозволених для використання в органічному виробництві (який розроблений Органік Стандарт і доступний на сайтi або organictech.ua). Тому оператор виключає ризики при використанні сертифікованих допоміжних продуктів.

2) Тваринництво

Закупівля кормових компонентів:

- Оператор купує певні компоненти кормів для своїх свиней. Він купує білковий корм у знайомого йому виробника органічних сертифікованих кормів і вважає, що ризик отримати корм, який не відповідає органічним стандартам, надзвичайно низький.
- Іноді замовляє корми (наприклад, мінеральні корми, кормові добавки тощо) в іншого продавця, але він вважає, що існує реальний ризик отримання кормів, які не відповідають органічним стандартам.

¹⁸ Гній з неорганічного виробництва, вказаний у переліку в додатку II до Регламенту (ЄС) 2021/1165, не може походити з «промислового тваринництва». Це означає, відповідно до поточної інтерпретації (NRW 2013, с. 49), що він походить з господарств з поголів'ям худоби менше 2,5 голів/га; до підстилкового гною свинарства застосовуються такі вимоги: підлога свинарника не має складатися переважно з дошок; до підстилкового гною птахівництва застосовується наступне: птиця не повинна утримуватися в клітках; підстилковий гній конярства та вівчарства / козівництва, як правило, дозволяється використовувати [...].

3) Використання зовнішніх складів / приміщень для підготовки продукції, що належать господарству

- Це може призвести до неправильного зберігання органічного зерна в силосному складі. Щоб уникнути неправильного зберігання, наскільки це можливо, процеси повинні контролюватися таким чином, щоб мінімізувати ризик і негайно помітити переплутану партію, щоб її можна було вилучити з органічного ринку.
- Під час зберігання існує ризик, що його органічне зерно буде забруднене недозволеними засобами захисту для складів.

Запобіжні заходи

Оператор визначив такі запобіжні заходи для сфер, які вважаються критичними для забезпечення справжності органічного виробництва:

1) Рослинництво

Закупівля насіння:

- Оператор отримує інформацію про необхідне йому насіння з бази даних organitech.ua або на сайті Органік Стандарт. Використовує органічне насіння за наявності. При замовленні неорганічного насіння зі спеціальним дозволом він переконується, що воно необроблене, надає докази того, що неорганічне насіння було необробленим за допомогою відповідної відмітки на накладній та рахунку-фактурі або етикетки на мішку, проводить повну перевірку отриманого товару.

Закупівля добрив:

- Оператор замовляє добрива, які наразі внесені до Переліку допоміжних продуктів та методів дозволених для використання в органічному виробництві (який розроблений Органік Стандарт і доступний на сайті або organitech.ua), який він перевіряє перед кожним сезоном. У випадку сумнівів він самостійно перевіряє, чи добрива схвалені відповідно до Постанови ЄС про органічне виробництво, та має погодження від свого органу сертифікації. Виконує контроль отриманих продуктів під час доставки.
- На вимогу органу сертифікації він вимагає від оператора молочного господарства підтвердити, що всі умови утримання відповідають вимогам щодо благополуччя тварин та заповнити декларацію надану органом сертифікації.

2) Тваринництво

Закупівля кормів для тварин:

- Якщо оператор замовляє корми (наприклад, кормові матеріали, кормові добавки тощо) в іншого продавця, він перевіряє, чи дозволені вони для використання в органічному тваринництві. Щоб переконатися у цьому, він може перевірити на сайті organitech.ua. Якщо даний кормовий матеріал чи кормова добавка відсутні у Переліку допоміжних продуктів та методів дозволених для використання в органічному виробництві або на сайті organitech.ua, то необхідно звернутись в орган сертифікації для погодження використання кормових матеріалів, кормових добавок тощо. Повна перевірка вхідного товару здійснюється під час доставки корму.

3) Використання зовнішніх складів / приміщень для підготовки продукції

- Оператор органічного виробництва уклав письмову угоду з оператором іншого господарства щодо доробки та/або зберігання продукції на його підприємстві. Це не тільки регулює права доступу для органу сертифікації, але й передбачає окреме зберігання на території господарства його зерна в засіках, які зарезервовані виключно за ним і відповідним чином промарковані. Засіки заповнюються безпосередньо з причепа за допомогою пневматичного транспортера. Інформацію щодо дати зберігання і вивезення, а також кількості зерна на зберіганні можна відстежити в будь-який час у системі складського обліку. Ризик неправильного зберігання та змішування партій виключено завдяки просторовому розділенню, маркуванню партій та заповненню силосних складів під конкретну партію без перевантаження. Якщо під час зберігання або вивезення зі зберігання все ж трапляються помилки, їх можна відстежити в будь-який час у системі складського обліку, а партію можна вилучити з органічного ринку, якщо це необхідно.
- Забруднення недозволеними засобами захисту при зберіганні можна звести до мінімуму, якщо перед завантаженням органічної продукції, складське приміщення було ретельно очищеними, а неорганічна продукція буде зберігатися в окремому складському приміщенні.

5.3. ГОСПОДАРСТВО З ПРЯМИМИ ПРОДАЖАМИ, ПЕРЕРОБКОЮ НА ГОСПОДАРСТВІ ТА ДАВАЛЬНИЦЬКОЮ ПЕРЕРОБКОЮ

Опис компанії

Оператор має 50 га ріллі, 40 га пасовищ, 100 дійних корів з телятами, 1 000 курей-несучок, 400 бройлерів та 100 свиней на вільному виході. Оператор активно займається прямим маркетингом, тому основні роботи з обробки ґрунту та збору врожаю віддає на аутсорсинг: підрядник збирає зерно; сусід, який займається неорганічним сільським господарством, вирощує кукурудзу на зерно. Зі свого зерна випікає хліб у власній пекарні, а з м'яса виготовляє ковбасу в місцевій м'ясній крамниці.

Визначення органічних критичних контрольних точок

Оператор визначив такі ризики для справжності органічного виробництва на своєму господарстві:

1) Закупівля виробничих ресурсів та продуктів

Закупівля садивного матеріалу:

- Слід використовувати органічне насіння та садивний матеріал (для пересіву пасовищ, бобових, зернових, картоплі) від постачальників з діючим органічним сертифікатом. За певних умов можна також використовувати неорганічне, необроблене насіння та садивний матеріал. Існує ризик того, що під час закупівлі може бути поставлене неорганічне протруєне насіння або садивний матеріал.

Закупівля добрив:

- Окрім добрив зі свого господарства оператор використовує додаткові добрива. Придбані добрива можуть бути неорганічного походження.

Закупівля кормів для тварин:

- Оператор закуповує частину кормів у сусідніх органічних господарств (наприклад, перероблене зерно). Він купує білкові корми лише у знайомого продавця сертифікованих органічних кормів і вважає, що ризик отримання неорганічних кормів є низьким.

2) Залучення підрядників до збирання зернових

- Існує ризик неналежного очищення бункера комбайна та елементів транспортера після збирання врожаю неорганічних культур, що призводить до змішування із залишками зібраної неорганічної продукції та недозволеними засобами захисту рослин чи забруднення ними.

3) Спільне використання техніки та обладнання

- Сусіднє неорганічне господарство сіє органічну кукурудзу. Може статися забруднення органічного насіння кукурудзи недозволеними речовинами (протруйниками) та неорганічним насінням, що залишилося у сівалці після попереднього використання на полях сусіднього господарства.

4) Переробка у власній пекарні

- Власна пекарня використовує власне органічне зерно, придбане насіння органічних олійних культур, дріжджі та власну закваску. Пекарня купує насіння органічних олійних культур не в органічних оптових продавців, а у сертифікованих спеціалізованих роздрібних продавців продукції для виробників хлібобулочних виробів. Оператор вбачає певний ризик у купівлі продукції у спеціалізованих роздрібних продавців, оскільки вони також продають насіння неорганічних олійних культур.

5) Давальницька переробка в сільській м'ясній крамниці (підрядна діяльність)

- Оператор користується послугами сільської м'ясної крамниці для нарізання органічного м'яса зі свого господарства та виробництва ковбаси. Існує ризик того, що органічне м'ясо можуть змішати чи сплутати з неорганічним м'ясом. В процесі виробництва органічної ковбаси можуть бути використані неорганічні інгредієнти. М'ясна крамниця не має органічної сертифікації.

Запобіжні заходи

Оператор визначив такі запобіжні заходи для сфер, які вважаються критичними для забезпечення справжності органічного виробництва:

1) Закупівля виробничих ресурсів та продуктів (насіння, садивного матеріалу, добрив, кормів для тварин)

- Оператор вживає запобіжних заходів, які були вказані вище (див. [розділ 5.2](#)).
- 2) Залучення підрядників для збирання зернових
 - Оператор перевіряє, щоб комбайн був повністю очищений перед використанням на органічному господарстві, і домовляється з підрядником, щоб той ретельно його почистив. Під наглядом оператора першу частину органічного врожаю з комбайна відділяють та переводять в неорганічну продукцію.
 - 3) Спільне використання техніки та обладнання
 - Оператор домовився зі своїм сусідом, який займається неорганічним сільським господарством, що він ретельно очищуватиме сівалку перед тим, як посіяти органічну кукурудзу. Оператор перевіряє це візуально перед використанням техніки. У разі необхідності проводить сам доочищення техніки та документує процес очищення.
 - 4) Переробка у власній пекарні
 - Щоб визначити органічні критичні контрольні точки та відповідні запобіжні заходи під час переробки зерна, оператор використовує даний Посібник ([додаток № 2](#)).
 - 5) Давальницька переробка в сільській м'ясній крамниці (підрядна діяльність)
 - Оператор заздалегідь повідомив свій орган сертифікації про співпрацю з сільською пекарнею та уклав договір підряду, в якому підрядник гарантує дотримання відповідних запобіжних заходів для уникнення забруднення та належне розділення органічної і неорганічної продукції. Щоб визначити відповідні та належні запобіжні заходи, оператор отримав інформацію з додатку 2, згаданого в пункті 4).

5.4. ОРГАНІЧНЕ ГОСПОДАРСТВО, ЩО ТІСНО ПОВ'ЯЗАНЕ З НЕОРГАНІЧНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

Опис компанії

Оператор має органічне тваринницьке господарство (500 га ріллі, 700 га пасовищ, 600 голів м'ясних порід ВРХ, 250 молочних корів), тоді як його родичі мають неорганічну свиноферму (400 га ріллі, 1 000 свиней на відгодівлі, 100 племінних свиноматок). Певне спеціалізоване обладнання для обробітку землі використовується спільно, збір врожаю також здійснюється спільним комбайном. При зберіганні продукція чітко відокремлена, але на одному складі.

Визначення органічних критичних контрольних точок

Оператор визначив наступні ризики для справжності органічного виробництва для свого виробничого підрозділу:

- 1) Спільна техніка, обладнання і склад
 - Оператор та його родичі іноді використовують спільну техніку для посіву та збору врожаю: наприклад, органічне зерно оператора може бути забруднене залишками неорганічного зерна, а органічне насіння — протруйниками.

- Забруднення може статися, якщо місце зберігання в спільному користуванні та або управлінні без чіткого розділення.
- Ризик змішування органічного та неорганічного насіння, посадкового матеріалу та зібраного врожаю на складі також є високим.

Запобіжні заходи

Оператор визначив такі запобіжні заходи для сфер, які вважаються критичними для забезпечення справжності органічного виробництва:

1) Спільна техніка та обладнання, складські приміщення

- Оператор домовився з родичами, а також поінформував своїх працівників про наступне: посів спільною технікою завжди проводиться спочатку на органічному господарстві, а потім на неорганічному; зерно та картоплю також спочатку збирають на органічному господарстві; перед посівом та збиранням врожаю проводиться повна очистка техніки; існують обов'язкові правила спільного використання техніки та обладнання; очищення обладнання, яке контактує з недозволеними продуктами чи речовинами, документується в журналі очищення.
- Оператор та його родичі чітко розділили склади і тепер також використовують окремі технології зберігання. Все складське обладнання та силосні склади для зберігання зерна і кормів для тварин мають чітке маркування.
- Зокрема, всі зони зберігання насіння, добрив, пестицидів, зібраного врожаю та кормів чітко відокремлені та промарковані.
- Всі співробітники обох компаній проходять регулярні інструктажі та тренінги.

6. ЗАПОБІГАННЯ ПЕРЕНОСУ ХІМІЧНО СИНТЕЗОВАНИХ ПЕСТИЦИДІВ

Переміщення синтетичних хімічних засобів захисту рослин на нецільові території, наприклад, на сусідні органічні поля (дрейф), може створити значні проблеми для органічних господарств. Наразі не існує стандартизованого тлумачення правових норм щодо того, чи повинні органічні господарства вживати запобіжних заходів для захисту від «перенесення на їхні органічні землі» відповідно до статті 28 (1) Регламенту ЄС про органічне виробництво. Попереднє прецедентне право, імплементаційна та адміністративна практика, формулювання в доповідях та обговорення в процесі розробки Регламенту (ЄС) 2018/848 вказують на те, що, згідно зі статтею 28 (1) Регламенту ЄС про органічне виробництво, не потрібно вживати запобіжних заходів.

Команда проекту дотримується наступної думки, яка також підкріплена коментарями німецького адвоката ([додаток 3](#)) та з урахуванням принципу пропорційності ([розділ 2](#)):

- Команда проекту не бачить жодних зобов'язань для органічних господарств щодо запровадження **загальних** запобіжних заходів, наприклад, листування з сусідами, маркування органічних полів, створення зон розмежування або висаджування захисних живоплотів.
- На думку команди проекту, Органічний Регламент ЄС не передбачає, що органічні господарства зобов'язані впливати на діяльність сусідів, які займаються неорганічним сільським господарством, тобто тих, хто знаходиться за межами їхньої сфери впливу та відповідальності, або будь-яким чином обмежувати методи виробництва своїх сусідів. У пункті 68 Регламенту ЄС про органічне виробництво чітко підкреслюється, що органічне господарство повинно впроваджувати запобіжні заходи, які можуть вплинути на його діяльність.

Однак виробничі практики на сусідній ділянці не піддаються впливу органічного господарства. Це означає, що сусіди органічного господарства можуть здійснювати свою сільськогосподарську діяльність у повній відповідності до вимог законодавства, тобто належної сільськогосподарської практики.

- Додатково до інтерпретації групи проекту щодо того, що не існує юридично прописаного, загальноприйнятого запобіжного зобов'язання, інформування прилеглих сусідніх господарств, що займаються неорганічним сільським господарством, вимагало надто багато зусиль, особливо в регіонах з дрібними або дуже фрагментованими структурами власності. У багатьох випадках, перш ніж надавати інформацію, необхідно спочатку встановити власників земельної ділянки, або господарств, що на ній працюють. Наприклад, лист від органічних господарств до сусідніх неорганічних господарств не обов'язково буде ефективним, якщо він не матиме практичного впливу на спосіб їхнього ведення виробництва. Тому група проекту вважає, що цей захід є «невідповідним», а в поєднанні з тривалим процесом ідентифікації господарств — необґрунтованим і непропорційним.
- Ще один аргумент, висунутий групою проекту, полягає в тому, що діючі речовини пестицидів сьогодні поширені повсюдно. Окремі речовини (наприклад, пендиметалін,

просульфокарб, гліфосат) можуть переноситися на великі відстані¹⁹. Наразі неможливо переконливо оцінити, чи можуть бути технічно корисними такі заходи щодо активних речовин як висаджування живоплотів, створення розмежувальних зон тощо, і якщо так, то для яких саме речовин. Без цих знань неможливо оцінити, наскільки витрати є розумно пропорційними потенційним вигодам.

Оскільки виявлення недозволених активних речовин пестицидів в органічних продуктах може призвести до значних фінансових збитків для органічних господарств (наприклад, якщо продукцію буде забраковано через виявлення залишків пестицидів), органічним господарствам наполегливо рекомендується вживати заходів **на добровільних засадах**. Такі заходи можуть включати активне інформування колег про власне органічне господарювання (усно, листами сусідам, вивішуванням табличок, маркуванням органічних ділянок тощо).

¹⁹ <http://www.umweltinstitut.org/aktuelle-meldungen/meldungen/2020/pestizide/pestizidruockstaende-in-der-luft-wir-haben-nachgemessen.html>, доступ отримано 01.04.2021

7. КОРИСНІ ПОСИЛАННЯ / КОНТАКТИ

Виробники також можуть отримати консультації щодо виконання вимог Органічного Регламенту ЄС від з наступних джерел:

- Асоціації виробників
- Офіційне консультивання
- ЗМІ / галузеві ЗМІ

Концепція та заходи щодо уникнення присутності недозволених продуктів і речовин повинні бути визначені за погодженням з органом сертифікації і затверджені компетентним органом.

Перелік органів сертифікації в органічному виробництві, визнаних Єврокомісією для роботи в Україні, можна знайти в Імплементаційному Регламенті ЕС № 2021/1378 за [посиланням](#) (регулярно оновлюється).

8. БІБЛІОГРАФІЯ

AöL2020: Organic Recognising critical control points and deriving the right precautionary measures from them – A guide to implementing the requirements of the new Organic Regulation (EU) 2018/848, AöL member information dated 27 February 2020; 1st version, available online at: https://www.aeel.org/wp-content/uploads/2020/05/Version-I-LeitfadenVorsorgemaßnahmen_StandFeb2020-002

BfR 2005: Questions and answers on the Hazard Analysis and Critical Control Point (HACCP) concept, Berlin, available online at: https://www.bfr.bund.de/cm/350/fragen_und_antworten_zum_hazard_analysis_and_critical_control_point_haccp_konzept.pdf

BÖLW 2019a: Interpretation of Articles 27 to 29, 41 and 42 of the new Organic Basic Regulation (EU) No. 2018/848 – Rules for dealing with infringements and contamination, joint interpretation paper by BÖLW, DBV and Lebensmittelverband, available online at: https://www.boelw.de/fileadmin/user_upload/Dokumente/EU-%C3%96ko-Verordnung/190807_VO_2018-848_Art_27-29_Auslegung_B%C3%96LW_DBV_Lebensmittelwirtschaft.pdf

BÖLW 2019b: The new Organic Regulation (EU) No. 2018/848: What do organic farms need to consider when dealing with infringements and contamination in the future? (Focus on Agriculture), BÖLW information paper, available online at: <https://www.boelw.de/themen/eu-oeko-verordnung/neues-biorecht/artikel/worauf-muessen-bio-betriebe-im-umgang-mit-verstoessen-und-kontaminationen-kuenftig-achten>

BÖLW 2019c: Neues Bio-Recht – Prozess bestimmt Bio-Qualität, Vorsorgemaßnahmen von Bio-Unternehmen gegen Kontaminationen vom Hof bis zum Laden, BÖLW press release dated 23 August 2019, available online at: https://www.boelw.de/fileadmin/user_upload/Dokumente/Pressemitteilungen/190823_B%C3%96LW_PM_Bio-Recht_Umgang_mit_Kontaminationen_und_Verst%C3%B6%C3%9Fen.pdf

- Bracht S. M. 2020: Avoiding unauthorised substances in organic products – A guide for practice. Prepared in Department 53 – Organic Agriculture and Horticulture – of the Chamber of Agriculture of North Rhine-Westphalia in cooperation with Kontrollstelle Gesellschaft für Ressourcenschutz mbH, Göttingen. Unpublished.
- Dieter K. 2021: Criteria for «proportionate and appropriate» precautionary measures in the context of Article 28(1) Regulation (EU) 2018/848, by lawyer Kerstin Dieter (KanzleiRechtVital) of 10 November 2021.
- NRW 2013: EU-Verordnung Ökologischer Landbau – Eine einführende Erläuterung mit Beispielen Erzeugung, Kontrolle, Kennzeichnung, Verarbeitung und Einfuhr von Öko-Produkten, 4th edition, January 2013, publisher: Ministerium für Klimaschutz, Umwelt, Landwirtschaft, Natur- und Verbraucherschutz des Landes Nordrhein-Westfalen.
- Schmidt 2018: Das neue EU-Recht der Bio-Lebensmittel: Krieg in den Dörfern und Konformität statt Gleichwertigkeit (p. 434 ff.), published in ZLR August 2018, available online at: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwjyvsHk_ujXrAhVKzqQKHVAFD1kQFjABegQIAhAB&url=http%3A%2F%2Fwww.hpslex.de%2FZLR%25202018%2520Verordnung%2520EU%25202018%2520848%2520Krieg%2520in%2520den%2520Doerfern.pdf&usg=AOvVaw3Fx_Wz1ADRpf_IVgIvN7qJZ
- Schmidt H., Haccius M. 2021: Questions and answers. The law on organic food. The new Organic Regulation (EU) 2018/848. Published by Behr's Verlag.
- Rombach et al. 2020: Manual – Laboratory analysis and pesticide residues in the control procedure for organic farming, published by Prüfgesellschaft Ökologischer Landbau mbH, available online at: https://labor-friedle.de/files/Dokumente/Manual_deutsch.pdf

9. ДОДАТКИ

Додаток 1: Огляд для підприємців (операторів), що працюють в сфері органічного сільського господарства, щодо успішної розробки та впровадження концепції запобіжних заходів відповідно до статті 28 (1) Регламенту (ЄС) 2018/848

Додаток 2: Настанови для сільськогосподарських підприємств щодо концепції запобіжних заходів відповідно до статті 28(1) Регламенту (ЄС) 2018/848

Додаток 3: Критерії «пропорційних та належних» запобіжних заходів у контексті статті 28(1) Регламенту (ЄС) 2018/848

ДОДАТОК I

ОГЛЯД ДЛЯ ПІДПРИЄМЦІВ (ОПЕРАТОРІВ), ЩО ПРАЦЮЮТЬ В СФЕРІ ОРГАНІЧНОГО СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА, ЩОДО УСПІШНОЇ РОЗРОБКИ ТА ВПРОВАДЖЕННЯ КОНЦЕПЦІЇ ЗАПОБІЖНИХ ЗАХОДІВ ВІДПОВІДНО ДО СТАТТІ 28 (I) РЕГЛАМЕНТУ (ЄС) 2018/848

I. Про що йдеться?

Стаття 28(1) нового Регламенту (ЄС) 2018/848 передбачає, що органічний оператор має розробити та впроваджувати систематичну «концепцію щодо запобіжних заходів» починаючи з 1 січня 2022 року. Для операторів в Україні, що сертифіковані за цим Регламентом, цей термін для впровадження концепції запобіжних заходів обов'язковий починаючи з 1 січня 2025. Для визначення та уникнення ризиків забруднення, тобто ризиків присутності продуктів або речовин, недозволених для використання в органічному виробництві, потрібно впровадити й підтримувати «пропорційні і належні» запобіжні заходи. Змішування органічних продуктів з продуктами перехідного періоду та не органічними продуктами та заміна органічних продуктів такими продуктами також підпадають під дію статті 28 (1), і цього слід уникати.

Наявність та впровадження концепції запобіжних заходів операторами, а також всі інші вимоги Органічного Регламенту ЄС перевіряються та підтверджуються в межах процедури інспектування органічного виробництва.

2. Що конкретно потрібно зробити?

A) Створіть план запобіжних заходів і постійно оновлюйте його

Успішну процедуру розробки плану запобіжних заходів можна розділити на три етапи:

- ✓ **Крок 1:** Ви визначаєте критичні ризики забруднення недозволеними продуктами та речовинами або ризики змішування з неорганічними продуктами чи продуктами перехідного періоду (так звані «органічні критичні контрольні точки») для вашого господарства.
- ✓ **Крок 2:** Ви визначаєте ефективні запобіжні заходи для органічних критичних контрольних точок і відповідну документацію щодо цих заходів.
- ✓ **Крок 3:** Ви регулярно перевіряєте повноту та актуальність плану запобіжних заходів, ефективність їх впровадження та вносите необхідні корективи.

Крок 1: Визначте органічні критичні контрольні точки

Першим кроком є визначення ризиків, які належать до сфери впливу та відповідальності вашої компанії. Ця сфера повинна включати всі види діяльності, яку провадить ваше господарство та ваші працівники, а також діяльність, яку провадять надавачі послуг / кооперативи від імені вашої органічної компанії (наприклад, підрядні послуги та інше).

Критичними тут є всі точки або процеси, де існує ризик контакту органічних продуктів з продуктами або речовинами, не дозволеними для використання в органічному виробництві, і можливість забруднення, або де не можна забезпечити достатнє розділення органічних і неорганічних продуктів. Метою є визначення ризиків, які можуть призвести до відповідного відхилення від вимог Органічного Регламенту ЄС, і де справжність органічних продуктів або органічного виробництва знаходиться під загрозою. Такі точки називаються **органічними критичними контрольними точками (ОККТ)**. До сфер діяльності з високим рівнем ризику належать, наприклад, такі:

Сфера впливу та відповідальності органічного підприємства

Рисунок 1: Типові зони ризику на органічному підприємстві (власна ілюстрація)

До **недозволених продуктів і речовин**, присутності яких слід уникати відповідно до статті 28 (1), належать ті, що **не дозволені для певних цілей використання в органічному виробництві** відповідно до Органічного Регламенту ЄС. До них відносяться, наприклад, діючі речовини не дозволених пестицидів, не дозволени добрива та покращувачі ґрунту, неорганічні кормові матеріали, кормові, сенсорні, технологічні та зоотехнічні добавки та не дозволени засоби для чищення та дезінфекції, тобто, відсутні в позитивних списках дозволених речовин, компонентів, субстанцій, перелічених у відповідних додатках [Регламенту ЄС № 2021/1165](#). Потенційними джерелами забруднення є також неорганічний репродуктивний матеріал рослин, оброблений не дозволеними засобами захисту рослин (протруєний), стимулятори росту та синтетичні амінокислоти в кормах для тварин, а також генетично модифіковані організми.

Приклади визначених органічних критичних контрольних точок:

- При замовленні допоміжних продуктів випадково обрані продукти, які не дозволені для використання в органічному виробництві. Замовник не розуміє, що зроблено невірне замовлення, і використовує нездолені продукти.
- Спільне використання приміщень / техніки / обладнання з неорганічними господарствами призводить до забруднення нездоленими речовинами (наприклад, синтетичними хімічними пестицидами, ГМО) та/або змішування з залишками неорганічної продукції (врожая), оскільки техніка та приміщення не були належним чином очищені заздалегідь.

Крок 2: Визначте та задокументуйте запобіжні заходи для органічних критичних контрольних точок

На другому етапі ви визначаєте відповідні та ефективні запобіжні заходи для кожної ідентифікованої органічної критичної контрольної точки, щоб мінімізувати ризик забруднення або змішування відповідно до сучасних вимог.

Залежно від ризику, для його мінімізації можуть бути корисними наступні запобіжні заходи:

- Проведення повного огляду вхідної продукції.
- Заходи з очищення.
- Відокремлені у часі й просторі робочі процеси для підготовки або зберігання органічних продуктів, продуктів перехідного періоду та неорганічних продуктів.
- Забезпечення чіткої ідентифікації продукції, наприклад, за допомогою кольорового кодування/стікерів.

Якщо надавачу послуг доручено здійснювати ризиковану діяльність, органічна компанія може вжити, наприклад, таких заходів, щоб мінімізувати ризики та захистити себе:

- Інструктаж і перевірка ретельного очищення (за допомогою візуального огляду, документа про очищення, якщо необхідно).
- Укладання угод з підрядниками або партнерами-фермерами.

Зрозуміла документація щодо запобіжних заходів (наприклад, підпис на протоколі очищення, вказані застосовані методи очистки або додаток до договору з підрядником) слугує доказом того, що заплановані запобіжні заходи дійсно були виконані. Оператор має довести це органу сертифікації. Документація (або можливість перевірки запобіжних заходів) може стати особливо актуальною для органічного виробництва, якщо в органічній продукції будуть виявлені сліди нездоленних речовин. Доказ функціонування запобіжних заходів може бути гарантією захисту у разі заподіяння шкоди.

На цьому етапі керівництво компанії також призначає осіб, відповідальних за реалізацію заходів, якщо це можливо.

Крок 3: Регулярно оновлюйте план запобіжних заходів

Концепція запобіжних заходів (тобто визначені органічні критичні контрольні точки та визначені запобіжні заходи) повинна завжди бути актуальною, щоб бути ефективною. З цієї метою її необхідно регулярно переглядати і, за необхідності, адаптувати, щоб вона залишалася функціональною та ефективною. Рекомендується регулярно переглядати всю концепцію у визначені дати.

Перегляд та оновлення концепції необхідний, як мінімум, в разі

- змін вздовж всього технологічного ланцюга;
- запровадження нових процесів;
- провадження діяльності у нових місцях;
- залучення нових підрядників або переробників на умовах субпідряду;
- якщо аналіз ефективності заходів вказує на відповідні ризики забруднення;
- якщо є випадки забруднення.

Постійно впроваджуйте та документуйте запобіжні заходи

Хоча план запобіжних заходів компанії розробляється лише один раз і в подальшому регулярно переглядається, усі запобіжні заходи мають впроваджуватися регулярно і документуватися у зрозумілій формі.

Для всіх, хто хоче глибше зануритися в тему, ми рекомендуємо ознайомитися з основним посібником. Правові вимоги статті 28 (1) можна знайти в [розділі 2](#), більш детальну процедуру запровадження підходу застережних заходів — в [розділі 3](#), зони ризику в органічному сільському господарстві — в [розділі 4](#) та впровадження з використанням практичних прикладів — в [розділі 5](#). Робочий інструмент для визначення можливих ризиків та застережних заходів для галузей рослинництва та тваринництва можна знайти в [додатку 2](#).

ДОДАТОК 2

ПОСІБНИК ДЛЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ ЩОДО КОНЦЕПЦІЇ ЗАПОБІЖНИХ ЗАХОДІВ ВІДПОВІДНО ДО СТАТТІ 28(І) РЕГЛАМЕНТУ (ЄС) 2018/848

Вступ

Цей посібник призначений для того, щоб допомогти вам, як оператору органічного виробництва, визначити відповідні ризики забруднення недозволенними продуктами або речовинами, а також ризики змішування органічних продуктів з неорганічними («органічні критичні контрольні точки») для вашої діяльності та визначити відповідні запобіжні заходи з метою дотримання вимог статті 28 (1) Регламенту (ЄС) 2018/848. Тип і обсяг обраних запобіжних заходів (включаючи документацію) повинні визначатися індивідуально: залежно від операційних обставин (наприклад, складності операції, кількості взаємодій з неорганічними операціями, значущості ризику), різні заходи можуть бути доречними і, відповідно до вимог регламенту, «пропорційними та належними». Важливо, щоб визначені запобіжні заходи могли звести ризики до мінімуму відповідно до найсучасніших вимог, а також щоб впровадження заходів було задокументовано у зрозумілий спосіб. Інформація у таблиці не є вичерпною.

Примітка щодо використання цього робочого інструменту

Шаблон можна використовувати для документування концепції запобіжних заходів відповідно до статті 28 (1). Ви можете відмітити відповідні пункти і використовувати «вільні поля», передбачені для того, щоб додати окремі ризики / плани безпеки, запобіжні заходи і документацію.

Можливі органічні критичні контрольні точки (ОККТ) та відповідні запобіжні заходи представлені для рослинництва та тваринництва:

= Можливі ОККТ у рослинництві

= Можливі ОККТ у тваринництві

Галузь	Ризик/ОККТ	Запобіжні заходи	Документування запобіжних заходів
Зони ризику вздовж виробничого ланцюга			
Закупівля виробничих ресурсів та інших продуктів			
 <ul style="list-style-type: none"> ○ Замовлення насіння або садивного матеріалу: Неправильне замовлення та використання неорганічного насіння, яке було оброблене недозволеним засобом захисту рослин без призначення з міркувань здоров'я рослин. 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Замовлення насіння або садивного матеріалу: Відповідальна особа: Ім'я 	<ul style="list-style-type: none"> ○ За наявності замовляється органічне насіння. ○ Зроблено запит про застосування винаятку через відсутність органічного насіння та отримано дозвіл від органу сертифікації щодо винаятків. ○ Коли замовляється неорганічне насіння, необхідно переконатися, що воно є непротируєним (наприклад, робиться відмітка про те, що оброблений товар не може бути прийнятний, а в накладній та рахунку-фактурі вимагається відмітка про те, що товар є необробленим). ○ Будь ласка, введіть текст тут 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Додається органічний сертифікат компанії, що виписала інвойс / реалізувала органічне насіння. ○ Додається дозвіл органу сертифікації на застосування винаятку. ○ Будь ласка, введіть текст тут
 <ul style="list-style-type: none"> ○ Доставка насіння або садивного матеріалу: Доставка неправильного замовлення та використання неорганічного, протируєного насіння або садивного матеріалу, хоча був замовлений товар непротируєний або органічної якості. 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Проводиться вхідний контроль товару: ○ Супровідний документ та упаковка / етикетки перевіряються на наявність інформації щодо відсутності протируєвання / оброблення товару. ○ Супровідний документ та упаковка / етикетки перевіряються на наявність органічного маркування (наприклад, «органічний») та кодового номера органу сертифікації. ○ У разі відсутності органічного маркування на накладній буде збережено упаковку та етикетки, а також надіслано запит щодо внесення правильної інформації у накладну. Початальники будуть проінформовані про те, що на рахунок-фактурі обов'язково має бути позначка «органічний». Насіння або посадковий матеріал не використовуватиметься, поки це питання не буде з'ясоване. ○ Якщо товар не супроводжується накладною, буде надіслано запит на накладну. ○ Співробітники, відповідальні за вхідні товари, проходять регулярне навчання щодо вимог органічного виробництва. ○ Будь ласка, введіть текст тут 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Результат вхідного контролю товару документується: ○ Записи з результатами перевірки насіння або садивного матеріалу при прийманні. ○ Якщо упаковка / етикетка та накладна марковані правильно, накладна підписується із зазначенням прізвища, ініціалів та дати. ○ Транспортні накладні та рахунки-фактури зберігаються. ○ Будь ласка, введіть текст тут 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Результат вхідного контролю товару документується: ○ Записи з результатами перевірки насіння або садивного матеріалу при прийманні. ○ Якщо упаковка / етикетка та накладна марковані правильно, накладна підписується із зазначенням прізвища, ініціалів та дати. ○ Транспортні накладні та рахунки-фактури зберігаються. ○ Будь ласка, введіть текст тут

Галузь	Ризик/ОККТ	Запобіжні заходи	Документування запобіжних заходів
 <p>☐ Доставка насіння або садивного матеріалу: З дозволу про виняток: доставка неправильного замовлення та використання неорганічного протруєного насіння.</p> <p>Відповідальна особа: Ім'я</p>	<p>☐ Проводиться вхідний контроль товару:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Для перевірки того, чи було насіння протруєне, використовують інформацію на упакуванні / маркуванні насіння та транспортну накладну. Перевіряється, чи є на ній позначка «оброблене» або «протруєне». ☐ Неорганічне насіння візуально перевіряється на предмет протруєння / кольору. ☐ Якщо було доставлено протруєне насіння, товар не буде прийнятий або буде повернутий постачальнику. ☐ Якщо в накладній немає жодної інформації / примітки, пакування та етикетки зберігаються, а постачальник інформується про те, що при виставленні рахунку-фактури необхідно зробити примітку «необроблене». Насіння або посадковий матеріал не використовуватиметься, поки це питання не буде з'ясоване. ☐ Якщо товар не супроводжується накладною, проте після візуального огляду підозри відсутні, буде надіслано запит на накладну. <p>☐ Будь-ласка, введіть текст тут</p>	<p>☐ Проводиться вхідний контроль товару:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Для перевірки того, чи було насіння протруєне, використовують інформацію на упакуванні / маркуванні насіння та транспортну накладну. Перевіряється, чи є на ній позначка «оброблене» або «протруєне». ☐ Неорганічне насіння візуально перевіряється на предмет протруєння / кольору. ☐ Якщо було доставлено протруєне насіння, товар не буде прийнятий або буде повернутий постачальнику. ☐ Якщо в накладній немає жодної інформації / примітки, пакування та етикетки зберігаються, а постачальник інформується про те, що при виставленні рахунку-фактури необхідно зробити примітку «необроблене». Насіння або посадковий матеріал не використовуватиметься, поки це питання не буде з'ясоване. ☐ Якщо товар не супроводжується накладною, проте після візуального огляду підозри відсутні, буде надіслано запит на накладну. <p>☐ Будь-ласка, введіть текст тут</p>	<p>☐ Результат вхідного контролю товару документується:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Записи з результатами перевірки насіння або садивного матеріалу при прийманні. ☐ Якщо упаковка / етикетка та накладна марковані правильно, накладна підписується із зазначенням прізвища, ініціалів та дати. ☐ Транспортні накладні та рахунки-фактури зберігаються. <p>☐ Будь-ласка, введіть текст тут</p>
 <p>☐ Замовлення добрив та покращувачів ґрунту: Використання недозволених добрив або покращувачів ґрунту.</p> <p>Відповідальна особа: Ім'я</p>	<p>☐ Замовлено органічні продукти:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Для перевірки відповідності вимогам щодо органічного виробництва використовується Перелік допоміжних продуктів та методів дозволених для використання в органічному виробництві з врахуванням вимог органічних стандартів (розроблений Органік Стандарт і доступний на сайті). ☐ Проводиться додаткова перевірка, щоб визначити, чи добрива дозволені відповідно до Органічного Регламенту ЄС (зокрема, статті 2 та додатка II Регламенту (ЄС) 2021/1165). ☐ У разі виникнення сумнівів щодо продукту, прийнятність перевіряється органом сертифікації за запитом. ☐ Перед кожним сезоном продукти знову перевіряються, щоб переконатися, що вони все ще є органічними і дозволені відповідно до вимог. ☐ При використанні гною потрібно стежити за тим, щоб він не походив з промислового тваринництва.²⁰ <p>☐ Будь-ласка, введіть текст тут</p>	<p>☐ Додається підтвердження відповідності (наприклад, від органу сертифікації).</p> <p>☐ Підтвердження від фермера-постачальника, що гній не походить з промислового тваринництва.</p> <p>☐ Будь-ласка, введіть текст тут</p>	<p>☐ Додається підтвердження відповідності (наприклад, від органу сертифікації).</p> <p>☐ Підтвердження від фермера-постачальника, що гній не походить з промислового тваринництва.</p> <p>☐ Будь-ласка, введіть текст тут</p>

²⁰ Згідно з чинним тлумаченням це означає, що він походить з господарств з поголів'ям худоби менше 2,5 голів/га; до гною свиней застосовується наступне: підлога стійл не повинна складатися переважно з рейок; до гною птиці застосовується наступне: птиця не повинна утримуватися в клітках; до гною коней та овець: коні та вівці не повинні утримуватися в клітках; гній від кіз, як правило, можна використовувати [...].

Галузь	Ризик/ОККТ	Запобіжні заходи	Документування запобіжних заходів
	<p>О Доставка добрив: Доставка неправильного товару та використання недозволених добрив.</p> <p>Відповідальна особа: Ім'я</p>	<p>О Проводиться вхідний контроль товару:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Ідентичність товару (зокрема, назва товару) перевіряється за інформацією на товарному чеку та упаковці / маркуванні, щоб переконатися, що товар відповідає замовленому товару. ☐ Для таких продуктів, як субстрат для ферментації, барда або мікроорганізми перевіряється наявність сертифіката продавця, що підтверджує відсутність ГМО. <p>☐ Будь ласка, введіть текст тут</p>	<p>О Результат вхідного контролю товару документується:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Якщо упаковка / етикетка та накладна марковані правильно, накладна підписується із зазначенням прізвища, ініціалів та дати. ☐ Накладні та рахунки-фактури зберігаються. <p>☐ Будь ласка, введіть текст тут</p>
	<p>О Замовлення засобів захисту рослин: Неправильне замовлення та використання недозволених засобів захисту рослин.</p> <p>Відповідальна особа: Ім'я</p>	<p>О Замовлення органічних продуктів:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Для перевірки відповідності вимогам щодо органічного виробництва використовуються Перелік допоміжних продуктів та методів дозволених для використання в органічному виробництві з врахуванням вимог органічних стандартів (розроблений Органік Стандарт і доступний на сайті). ☐ Проводиться додаткова перевірка, щоб визначити, чи ЗЗР дозволені відповідно до Органічного Регламенту ЄС (зокрема, статті 1 та додатка I Регламенту (ЄС) 2021/1165). ☐ У разі виникнення сумнівів щодо продукту, прийнятність перевіряється органом сертифікації за запитом. ☐ Перед кожним сезоном продукти знову перевіряються, щоб переконатися, що вони все ще є органічними. <p>☐ Будь ласка, введіть текст тут</p>	<p>О Додається підтвердження відповідності (наприклад, від органу сертифікації).</p> <p>☐ Будь ласка, введіть текст тут</p>
	<p>О Доставка засобів захисту рослин: Доставка неправильного товару та використання недозволених засобів захисту рослин.</p> <p>Відповідальна особа: Ім'я</p>	<p>О Проводиться вхідний контроль товару:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Ідентичність товару (зокрема, назва товару) перевіряється за інформацією на товарному чеку та упаковці / маркуванні, щоб переконатися, що товар відповідає замовленому товару. <p>☐ Будь ласка, введіть текст тут</p>	<p>О Результат вхідного контролю товару документується:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Якщо упаковка / етикетка та накладна марковані правильно, накладна підписується із зазначенням прізвища, ініціалів та дати. ☐ Транспортні накладні та рахунки-фактури зберігаються. <p>☐ Будь ласка, введіть текст тут</p>

Галузь	Ризик/ОККТ	Запобіжні заходи	Документування запобіжних заходів
 	<p>О Замовлення миючих та дезінфікуючих засобів: Замовлення правильного товару та використання недоволених миючих засобів і засобів для очищення та дезінфекції.</p> <p>Відповідальна особа: Ім'я</p>	<p>О Замовлення органічних продуктів (див. виноску²¹):</p> <ul style="list-style-type: none"> Проводиться додаткова перевірка, щоб визначити, чи продукти та діючі речовини в продукті дозволені відповідно до Органічного Регламенту ЄС (зокрема, статті 5 та додатка IV Регламенту (ЄС) 2021/1165). У разі виникнення сумнівів, прийнятність перевіряється органом сертифікації за запитом. Перед кожним сезоном продукти знову перевіряються, щоб переконатися, що вони все ще є дозволені в органічному виробництві. <p>О будь-ласка, введіть текст тут</p>	<p>О Додається підтвердження відповідності (наприклад, від органу сертифікації).</p> <p>О будь-ласка, введіть текст тут</p>
 	<p>О Доставка миючих та дезінфікуючих засобів: Доставка правильного товару та використання недоволених миючих та дезінфікуючих засобів або засобів із вмістом не дозволених діючих речовин.</p> <p>Відповідальна особа: Ім'я</p>	<p>О Проводиться вхідний контроль товару:</p> <ul style="list-style-type: none"> Ідентичність товару (зокрема, назва товару) перевіряється за інформацією на товарному чеку та упаковці / маркуванні, щоб переконатися, що вона відповідає замовленому товару. <p>О будь-ласка, введіть текст тут</p>	<p>О Результат вхідного контролю товару документується:</p> <ul style="list-style-type: none"> Якщо упаковка / етикетка та накладна марковані правильно, накладна підписується із зазначенням прізвища, ініціалів та дати. Транспортні накладні та рахунки-фактури зберігаються. <p>О будь-ласка, введіть текст тут</p>
	<p>О Замовлення кормів для тварин: Неправильне замовлення та використання недоволених компонентів корму.</p>	<p>О Замовлення органічних продуктів²²:</p> <ul style="list-style-type: none"> Для перевірки відповідності вимогам щодо органічного виробництва використовується Перелік допоміжних продуктів та методів дозволених для використання в органічному виробництві з врахуванням вимог органічних стандартів (розроблений Органік Стандарт і доступний на сайті). 	<p>О Додається підтвердження відповідності (наприклад, від органу сертифікації).</p>

²¹ [Імплементативний Регламент \(ЄС\) 2021/1165](#) наразі містить перелік дозволених засобів для очищення та дезінфекції «будівель і споруда для сільськогосподарських тварин». У майбутньому також будуть встановлені конкретні вимоги щодо використання засобів для рослинництва, а також для переробки та зберігання продукції, їх потрібно буде враховувати. Питання про те, як і для яких сфер застосування вони будуть розроблені, залишається відкритим (станом на 12/2025).

²² [Імплементативний Регламент \(ЄС\) 2021/1165](#) наразі містить перелік дозволених засобів для очищення та дезінфекції «будівель і споруда для сільськогосподарських тварин». У майбутньому також будуть встановлені конкретні вимоги щодо використання засобів для рослинництва, а також для переробки та зберігання продукції, а саме очікується, що з 1 січня 2024 року їх потрібно буде враховувати. Питання про те, як і для яких сфер застосування вони будуть розроблені, залишається відкритим

Галузь	Ризик/ОЖКТ	Запобіжні заходи	Документування запобіжних заходів
	<p>Відповідальна особа: Ім'я</p> <p>О Доставка кормів для тварин: Неправильна доставка недозволених кормів.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Проводиться додаткова перевірка, щоб визначити, чи продукти дозволені відповідно до Органічного Регламенту ЄС (зокрема, статей 3 і 4 та додатка III Регламенту (ЄС) 2021/1165). ☐ У разі виникнення сумнівів щодо застосування продукту, прийнятність перевіряється органом сертифікації за запитом. ☐ Перед кожним сезоном продукти знову перевіряються, щоб переконатися, що вони все ще є органічними та дозволені вимогами. ☐ Будь ласка, введіть текст тут 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Будь ласка, введіть текст тут
	<p>Відповідальна особа: Ім'я</p> <p>О Доставка кормів для тварин: Неправильна доставка недозволених кормів.</p>	<p>О Проводиться вхідний контроль товару:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Ідентичність товару (зокрема, назва товару) перевіряється за інформацією на товарному чеку та упаковці / маркуванні, щоб переконатися, що вона відповідає замовленому товару. <p>☐ Будь ласка, введіть текст тут</p>	<p>О Результат вхідного контролю товару документується:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Якщо упаковка / етикетка та накладна марковані правильно, накладна підписується із зазначенням прізвища, ініціалів та дати. ☐ Транспортні накладні та рахунки-фактури зберігаються. ☐ Будь ласка, введіть текст тут
 	<p>О Доставка товарів насипом / нефасованих (наприклад, насіння, кормів для тварин, добрив тощо): Доставлені товари змішані або забруднені недозволеними продуктами або речовинами з попереднього вантажу (наприклад, залишки неорганічного врожаю, залишки ЗЗР, добрив, кормів тощо) через те, що транспортний засіб не був достатньо очищений заздалегідь.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Після прибуття вантажу транспортний документ перевізника перевіряється на наявність інформації щодо застосування належних заходів з очищення та на предмет будь-яких критичних зауважень. У разі виявлення невідповідностей або критичних зауважень щодо відсутності заходів з очищення, товар не буде використовуватися до з'ясування питання. ☐ Для документування проведеного очищення використовуються шаблони розроблених Актів очистки (з даними і підписом водія та відповідальної особи щодо проведення і перевірки ефективності очистки). ☐ Репрезентативні зразки продуктів відбираються, маркуються і систематично зберігаються (зберігання не менше 12 місяців) або аналізуються за необхідності. ☐ Співробітники, які здійснюють вхідний контроль товарів, проходять регулярне навчання в цій сфері. ☐ Залучається компанія-перевізник, яка не перевозить недозволени хімічні речовини чи продукти з вмістом хімічних речовин. 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Заходи з очищення вказані в транспортному документі. ☐ Транспортні документи зберігаються.

Галузь	Ризик/ОККТ	Запобіжні заходи	Документування запобіжних заходів
	Відвідувальна особа: Ім'я	○ Будь ласка, введіть текст тут	○ Будь ласка, введіть текст тут
	Додаткова інформація: ○ Будь ласка, введіть текст тут	○ Будь ласка, введіть текст тут	○ Будь ласка, введіть текст тут
	Відвідувальна особа: Ім'я		
Системи / техніка / обладнання та транспорт, що використовуються спільно з неорганічними господарствами або підприємствами			
	<p>○ Техніка для посіву, посадки та збору врожаю: Забруднення органічної продукції залишками неорганічного врожаю або недоzволенними речовинами (наприклад, протруйниками насіння) через неналежне вивантаження / очищення обладнання / техніки. Неналежне очищення через тиск з боку підрядника, пов'язаний із замовленням та терміном виконання (брак часу).</p>	<p>○ Очищення / миття здійснюється власним персоналом компанії: Перед використанням техніки виконується регулярне очищення на основі опису робіт або інструкції з експлуатації техніки. Для очищення / миття використовуються засоби, дозволени в органічному виробництві (вказати, які засоби)²³. Проведені заходи з очищення перевіряються. ○ Очищення / миття здійснюється третіми особами: З уповноваженим підприємцем / партнерською компанією / транспортною компанією укладаються домовленості щодо очищення / миття засобами, дозволеними у органічному виробництві. ○ Домовленості фіксуються в письмовій формі (наприклад, у вигляді додатку до замовлення, можливо, з описом роботи). ○ Перед використанням техніки органічна компанія проводить візуальний огляд, щоб перевірити ефективність очищення. ○ Крім того, від уповноваженого підприємця вимагається сертифікат (акт або інший документ) про очищення, який підтверджує, що очищення було проведено належним чином. ○ Співробітники проходять відповідне навчання. ○ Органічна компанія працює як підприємник для неорганічних компаній: ○ Використовуючи критично важливе обладнання / продукцію, ми не дозволяємо його використання для неорганічних компаній.</p>	<p>○ Очищення / миття здійснюється власним персоналом компанії: Перед використанням техніки виконується регулярне очищення на основі опису робіт або інструкції з експлуатації техніки. Для очищення / миття використовуються засоби, дозволени в органічному виробництві (вказати, які засоби)²³. Проведені заходи з очищення перевіряються. ○ Очищення / миття здійснюється третіми особами: З уповноваженим підприємцем / партнерською компанією / транспортною компанією укладаються домовленості щодо очищення / миття засобами, дозволеними у органічному виробництві. ○ Домовленості фіксуються в письмовій формі (наприклад, у вигляді додатку до замовлення, можливо, з описом роботи). ○ Перед використанням техніки органічна компанія проводить візуальний огляд, щоб перевірити ефективність очищення. ○ Крім того, від уповноваженого підприємця вимагається сертифікат (акт або інший документ) про очищення, який підтверджує, що очищення було проведено належним чином. ○ Співробітники проходять відповідне навчання. ○ Органічна компанія працює як підприємник для неорганічних компаній: ○ Використовуючи критично важливе обладнання / продукцію, ми не дозволяємо його використання для неорганічних компаній.</p>
	<p>○ Очищення / миття здійснюється власним персоналом компанії: Перед використанням техніки виконується регулярне очищення на основі опису робіт або інструкції з експлуатації техніки. Для очищення / миття використовуються засоби, дозволени в органічному виробництві (вказати, які засоби)²³. Проведені заходи з очищення перевіряються. ○ Очищення / миття здійснюється третіми особами: З уповноваженим підприємцем / партнерською компанією / транспортною компанією укладаються домовленості щодо очищення / миття засобами, дозволеними у органічному виробництві. ○ Домовленості фіксуються в письмовій формі (наприклад, у вигляді додатку до замовлення, можливо, з описом роботи). ○ Перед використанням техніки органічна компанія проводить візуальний огляд, щоб перевірити ефективність очищення. ○ Крім того, від уповноваженого підприємця вимагається сертифікат (акт або інший документ) про очищення, який підтверджує, що очищення було проведено належним чином. ○ Співробітники проходять відповідне навчання. ○ Органічна компанія працює як підприємник для неорганічних компаній: ○ Використовуючи критично важливе обладнання / продукцію, ми не дозволяємо його використання для неорганічних компаній.</p>	<p>○ Очищення / миття здійснюється власним персоналом компанії: Перед використанням техніки виконується регулярне очищення на основі опису робіт або інструкції з експлуатації техніки. Для очищення / миття використовуються засоби, дозволени в органічному виробництві (вказати, які засоби)²³. Проведені заходи з очищення перевіряються. ○ Очищення / миття здійснюється третіми особами: З уповноваженим підприємцем / партнерською компанією / транспортною компанією укладаються домовленості щодо очищення / миття засобами, дозволеними у органічному виробництві. ○ Домовленості фіксуються в письмовій формі (наприклад, у вигляді додатку до замовлення, можливо, з описом роботи). ○ Перед використанням техніки органічна компанія проводить візуальний огляд, щоб перевірити ефективність очищення. ○ Крім того, від уповноваженого підприємця вимагається сертифікат (акт або інший документ) про очищення, який підтверджує, що очищення було проведено належним чином. ○ Співробітники проходять відповідне навчання. ○ Органічна компанія працює як підприємник для неорганічних компаній: ○ Використовуючи критично важливе обладнання / продукцію, ми не дозволяємо його використання для неорганічних компаній.</p>	<p>○ Очищення / миття здійснюється власним персоналом компанії: Перед використанням техніки виконується регулярне очищення на основі опису робіт або інструкції з експлуатації техніки. Для очищення / миття використовуються засоби, дозволени в органічному виробництві (вказати, які засоби)²³. Проведені заходи з очищення перевіряються. ○ Очищення / миття здійснюється третіми особами: З уповноваженим підприємцем / партнерською компанією / транспортною компанією укладаються домовленості щодо очищення / миття засобами, дозволеними у органічному виробництві. ○ Домовленості фіксуються в письмовій формі (наприклад, у вигляді додатку до замовлення, можливо, з описом роботи). ○ Перед використанням техніки органічна компанія проводить візуальний огляд, щоб перевірити ефективність очищення. ○ Крім того, від уповноваженого підприємця вимагається сертифікат (акт або інший документ) про очищення, який підтверджує, що очищення було проведено належним чином. ○ Співробітники проходять відповідне навчання. ○ Органічна компанія працює як підприємник для неорганічних компаній: ○ Використовуючи критично важливе обладнання / продукцію, ми не дозволяємо його використання для неорганічних компаній.</p>

²³ Для очищення / дезінфекції необхідно враховувати вимоги Органічного регламенту ЄС щодо вибору дозволених засобів. Імплементативний Регламент (ЄС) 2021/1165 наразі містить перелік дозволених засобів для очищення та дезінфекції «будівель і споруд для сільськогосподарських тварин». У майбутньому також будуть встановлені конкретні вимоги щодо використання засобів для рослинництва, а також для переробки та зберігання продукції, їх погрібно буде враховувати. Питання про те, як і для яких сфер застосування вони будуть розроблені, залишається відкритим. Органічні оператори в Україні повинні вести облік використання ресурсів з 1 січня 2025 року.

Галузь	Ризик/ОККТ	Запобіжні заходи	Документування запобіжних заходів
	<p>Відповідальна особа: Ім'я</p>	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Запобігання порушення вимог забезпечується шляхом суворого розмежування неорганічних та органічних заходів (наприклад, шляхом їх чергування в інші дні). ☐ Для належного очищення виділено достатньо часу. ☐ Будь ласка, введіть текст тут 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Будь ласка, введіть текст тут
	<p>Обприскувачі: Забруднення через наліпання недозволених пестицидів.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Обприскувач використовується лише на нашому власному органічному підприємстві. ☐ Якщо використовуються старі обприскувачі, їх необхідно один раз ретельно очистити (наприклад, активованим вугіллям, оскільки просте промивання водою не є достатнім заходом очищення) і далі п'ятримувати. ☐ Обприскувач надається в спільне користування (виключно) органічним господарствам. ☐ Якщо залучається підрядник, укладаються чіткі угоди (наприклад, використання обприскувача виключно на органічних господарствах) і встановлюються чіткі інструкції щодо очищення (із зазначенням переліку, які засоби можуть або не можуть використовуватися). ☐ Здійснюється періодичний контроль роботи підрядника. ☐ Співробітники проходять регулярне навчання щодо вимог до органічного виробництва. ☐ Будь ласка, введіть текст тут 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Якщо потрібно, ведеться журнал очищення (або інші види записів по результатах). ☐ За умови залучення підрядників, у якості доказу додається договір про надання послуг. ☐ Записи щодо результату контролю/перевірки роботи підрядника. ☐ Будь ласка, введіть текст тут
	<p>Установка для сушіння зібраного врожаю (стаціонарна) або мобільна сушарка: Забруднення залишками неорганічних культур (попередні партії) або залишками ЗЗР.</p> <p>Відповідальна особа: Ім'я</p>	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Перед сушінням органічного продукту підрядник або оператор системи проводить ретельне очищення системи / обладнання. ☐ Якість заходів з очищення перевіряється. ☐ Будь ласка, введіть текст тут 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Якщо потрібно, ведеться журнал очищення або інші записи (акти очищення). ☐ У разі залучення підрядника, з оператором установки укладається письмова угода щодо продуктів / речовин (наприклад, ГМ-соє), використання яких не дозволяється. ☐ Будь ласка, введіть текст тут

Галузь	Ризик/ОККТ	Запобіжні заходи	Документування запобіжних заходів
 	<p>О Транспорт Забруднення залишками неорганічного вантажу / залишками на транспортних засобах, контейнерах, причепах тощо. <i>Примітка: органічний оператор несе відповідальність за належні умови транспортування, якщо він здійснює або замовляє його.</i></p> <p>Відповідальна особа: Ім'я</p>	<p>☐ Здійснюється ретельне очищення транспортного засобу / контейнера / причепа.</p> <p>☐ Ефективність очищення перевіряється шляхом візуального огляду.</p> <p>☐ Транспортування здійснюється власним автотранспортом.</p> <p>☐ Будь ласка, введіть текст тут</p>	<p>☐ Складається письмовий звіт про очищення із зазначенням методів очищення.</p> <p>☐ Якщо потрібно, візуальний огляд результатів очищення документається шляхом фотографування.</p> <p>☐ Будь ласка, введіть текст тут</p>
	<p>О Мобільна дробильно-змішувальна установка: Забруднення залишками неорганічних кормів, які були змішані заздалегідь, або додавання недозволених речовин, таких як ГМО (наприклад, ріпаковий прот або соя), ветеринарні препарати, синтетичні амінокислоти, антипаразитарні препарати.</p> <p>Відповідальна особа: Ім'я</p>	<p>☐ Ретельне очищення обладнання виконується відповідно до визначеного протоколу очищення (в т.ч. очищення від залишків, промивання партії).</p> <p>☐ Вимагається протокол очищення, який підписується перед кожним процесом подроблення на органічному господарстві. Це гарантує, що жодні критичні речовини не були перероблені в попередній суміші.</p> <p>☐ У попередньо очищеній системі спочатку подробнюються і змішуються органічні продукти, а потім, за необхідності, продукти перехідного періоду або неорганічні продукти.</p> <p>☐ Відповідальна особа на органічному господарстві здійснює візуальний огляд перед початком процесу подроблення (під час заміни сита), щоб перевірити ефективність очищення.</p> <p>☐ Для оператора установки було проведено інструктаж щодо умов і порядку змішування кормової суміші в органічному виробництві.</p> <p>☐ Окремі змішувальні установки використовуються лише на органічних господарствах.</p> <p>☐ Працівники, відповідальні за очищення та використання установок, проходять регулярні тренінги.</p> <p>☐ Будь ласка, введіть текст тут</p>	<p>☐ Протокол очищення підписується та додається органічним оператором та оператором системи (<i>шаблон можна отримати в органа сертифікації</i>).</p> <p>☐ Будь ласка, введіть текст тут</p>
	<p>Додаткова інформація: ☐ Будь ласка, введіть текст тут</p> <p>Відповідальна особа: Ім'я</p>	<p>☐ Будь ласка, введіть текст тут</p>	<p>☐ Будь ласка, введіть текст тут</p>

Галузь	Ризик/ОККТ	Запобіжні заходи	Документування запобіжних заходів
<p>Ризики забруднення на складах, які раніше використовувалися для зберігання неорганічної продукції, та на складах, які використовуються спільно зі неорганічними підприємствами</p>	<p> Використання складів, які раніше використовувалися для зберігання неорганічної продукції: Забруднення зібраного врожаю неорганічними засобами захисту для складів або залишками неорганічної продукції на складі. і.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ Оцінка ризиків та відбір зразків проводиться перед першим використанням складу (включаючи детальний візуальний огляд та визначення «історії зберігання», відбір зразків з зон, які викликають сумніви, та підготовку лабораторного аналізу). ○ Силосний склад повністю звільняється від продукції і здійснюється його ретельне очищення (за необхідності проводиться відбір зразків, заміна елементів конструкції, що викликають сумніви). ○ Рівні поверхні складу очищають механічним способом за допомогою мітли та лопати. Важкодоступні ніші очищають за допомогою стисненого повітря та повітродувки (за необхідності використовуються очищувач високого тиску з подальшим вологим очищенням, за потреби відбираються зразки та закуповуються запасні частини для конвеєрних стрічок). Компоненти, що викликають сумніви (наприклад, бічні стінки з дерев'яних дощок) за необхідності замінюються. ○ Особливо стійкі забруднення та матеріали, що не піддаються очищенню, на завжди блокуються (наприклад, шляхом нанесення покривних матеріалів, шпукатурок або розмежування перегородкою тощо). ○ Дерев'яні ящики не використовуються для зберігання органічних продуктів, оскільки критичні речовини неможливо повністю видалити (накопичення речовин в матеріалі). ○ Для очищення та дезінфекції складів / сховищ використовуються лише засоби, що відповідають вимогам органічного законодавства. ○ «Старі» операційні ресурси, які не відповідають органічним стандартам, утилізуються належним чином (за необхідності проконсультуйтеся з органом сертифікації). 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Ведеться документація оцінки ризиків та відбору зразків. ○ Ведеться документація заходів з очищення включаючи використані способи очистки.
<p>Накопичення та ненавмисне використання незволених допоміжних продуктів в органічному виробництві.</p> <p>Відповідальна особа: Ім'я</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ Підтвердження доставки (наприклад, від постачальників послуг з утилізації відходів або центрів переробки). ○ Будь ласка, введіть текст тут 		

Галузь	Ризик/ОККТ	Запобіжні заходи	Документування запобіжних заходів
 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Склади та техніка для зберігання використовуються спільно з неорганічними підприємствами: <p>Змішування органічних продуктів з неорганічними продуктами або продуктами перехідного періоду.</p> <p>Неправильне зберігання органічного зерна в силосному складі.</p> <p>Забруднення техніки недозволеними речовинами.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Немає спільного зберігання з неорганічними підприємствами. ☐ Зберігання відбувається спільно з неорганічними господарствами. Забезпечується чітке просторове розділення та маркування / ідентифікація різних партій (органічна, неорганічна, перехідного періоду). ☐ У разі зберігання в ящиках, вони повинні бути чітко промарковані (бажано кольором) та/або позначені зони зберігання та/або обласговані перетородки. ☐ У разі зберігання на рівній поверхні партії чітко розмежовуються (наприклад, фізичними бар'єрами, окремими комітками для зберігання, перетородками тощо). ☐ У випадку з силосними складами, для органічної продукції використовуються окремі силосні склади: ☐ Силосні склади чітко промарковані. ☐ Перед початком етапу зберігання стратегічно готується концепція зберігання. Проводиться регулярне очищення, перевірка та заміна компонентів (частин установки), що піддаються ризику забруднення. Процеси з неорганічними та органічними продуктами розділені в часі. ☐ Проміжне очищення відбувається під час зміни технологічних процесів та партій. Проводиться очищення техніки (конвеєрних стрічок та шнеків) перед зберіганням / повторним зберіганням органічної продукції. ☐ Для очищення та дезінфекції складів використовуються лише засоби, які дозволені для органічного виробництва. ☐ Співробітники, відповідальні за використання техніки для зберігання, проходять регулярне навчання. ☐ будь-ласка, введіть текст тут 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Ведеться облік запасів продукції / план запасів. ☐ За необхідності, очищення документується в журналі обліку очищення. ☐ Розроблена план-схема приміщення для зберігання з ідентифікованими зонами для органічної продукції та неорганічної продукції. ☐ будь-ласка, введіть текст тут
 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Боротьба зі шкідниками на складах, у будівлях і стайнях: <p>Ризик перенесення родентицидів.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Всі родентициди використовуються в закритих пастках / приманках. ☐ Не використовуються силуча приманка, яка може розноситися ☐ Коробки з приманками регулярно перевіряються. ☐ Всі пастки ідентифіковані та обліковуються. 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Здійснюється документація перевірки коробок з пастками / приманками. ☐ Розроблена план-схема розміщення та ідентифікації пасток. ☐ Ведуться записи результатів огляду пасток (журнал моніторингу, акт періодичного огляду тощо).

Галузь	Ризик/ОККТ	Запобіжні заходи	Документування запобіжних заходів
	Відповідальна особа: Ім'я	○ Будь ласка, введіть текст тут	○ Будь ласка, введіть текст тут
	Додаткова інформація: ○ Будь ласка, введіть текст тут Відповідальна особа: Ім'я	○ Будь ласка, введіть текст тут	○ Будь ласка, введіть текст тут
Вихідна продукція та інші операційні дії			
	○ Вихідна продукція: Неправильне декларування / маркування статусу вихідної продукції (продукція перехідного періоду або неорганічна продукція ненавмисно декларується як органічні товари, наприклад, у випадку кредит-ноти).	○ На кожен вихідний товар видається квитанція / накладна з відповідним статусом (органічна, перехідного періоду, неорганічна продукція). У разі виникнення будь-яких сумнівів слід відокремити продукцію та звернутися до органу сертифікації.	○ Зберігається один примірник квитанції / накладної на вихідну продукцію.
	Відповідальна особа: Ім'я	○ Будь ласка, введіть текст тут	○ Будь ласка, введіть текст тут
	Додаткова інформація: ○ Будь ласка, введіть текст тут Відповідальна особа: Ім'я	○ Будь ласка, введіть текст тут	○ Будь ласка, введіть текст тут
Сукупність особливих ризиків			
Підрядник від імені органічного господарства			
	○ Робота за контрактом передається на аутсорсинг (наприклад, переробка за контрактом, забій за контрактом, зберігання за контрактом): Можливі численні ризики, особливо якщо підрядник також виробляє, переробляє та/або збирає неорганічну продукцію.	○ Про будь-яке залучення підрядників повідомляється органу сертифікації заздалегідь. ○ Підрядник має органічний сертифікат: ○ Перед розміщенням замовлення перевіряється наявність дійсного органічного сертифіката і чи поширюється він на діяльність, пов'язану з контрактованою діяльністю.	
			

Галузь	Ризик/ОККТ	Запобіжні заходи	Документування запобіжних заходів
 	<p>НАПРИКЛАД</p> <p>Змішування органічних продуктів з неорганічними.</p> <p>Використання операційних ресурсів (засобів контролюю комірних шкідників), що несумісні з органічним виробництвом.</p> <p>Неналежне очищення техніки / обладнання або потужностей для переробки / зберігання і як наслідок — забруднення органічної продукції.</p> <p>Відповідальна особа: Ім'я</p>	<p>☐ Підрядник не має органічного сертифікату:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Відповідні запобіжні заходи узгоджуються з підрядником в якості частини договору підряду з описом операцій. В рамках угоди органічному органу сертифікації надається доступ до приміщень підрядника, які стосуються діяльності органічного підприємства. ☐ Подається запит органу сертифікації щодо перевірки діяльності підрядника, з яким є наміри працювати. <p>Приклади узгоджених запобіжних заходів:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Якщо відбувається забій за контрактом підряду, узгоджуються окремі дні забою або чітко відокремлені періоди з проміжним очищенням виробничого обладнання перед роботою з органічним продуктом. ☐ Якщо здійснюється виробництво соку за контрактом підряду, органічна продукція завжди переробляється першою, а потім — неорганічна продукція або продукція перехідного періоду, якщо є етапи переробки (наприклад, фільтрація), або ж органічні продукти переробляються першими. «Органічні дні» узгоджуються для переробки виключно органічної продукції. <p>☐ Будь ласка, введіть текст тут</p>	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Додається органічний сертифікат підрядника. ☐ Додається договір підряду, в якому гарантується дотримання відповідних запобіжних заходів під час роботи з органічною продукцією (щодо вхідної продукції, зберігання, маркування, переробки, очищення тощо). ☐ Додаються товарно-транспортні накладні, акти приймання-передачі на продукцію, якою обмінюються з підрядником, з чітким зазначенням органічного статусу. <p>☐ Будь ласка, введіть текст тут</p>
<p>Особливі ризики для господарств з органічними та неорганічними підприємствами</p> 	<p>Додаткова інформація:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Будь ласка, введіть текст тут <p>Відповідальна особа: Ім'я</p>	<p>☐ Будь ласка, введіть текст тут</p>	<p>Особливі ризики для господарств з органічними та неорганічними підприємствами</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Посадові інструкції персоналу. ☐ Наказ або інші записи оператора щодо призначення відповідальних осіб за органічне виробництво. ☐ Програма та протоколи проведеного навчання. <p>☐ Будь ласка, введіть текст тут</p>

Галузь	Ризик/ОККТ	Запобіжні заходи	Документування запобіжних заходів
 	<p>О Межі між робочими зонами – просторові: Виробничі ресурси непомітно переміщуються між зонами, якщо межі між ними не чітко визначені.</p> <p>Відповідальна особа: Ім'я</p>	<p>☐ Створюються фізичні та видимі бар'єри, а також окремі зони для зберігання, щоб чіткий поділ був помітний навіть для тих, хто не працює на підприємстві.</p> <p>☐ Обов'язкова ідентифікація зон та тари з органічною продукцією в чіткий помітний спосіб.</p> <p>☐ Залучений персонал проходить (регулярне) навчання.</p> <p>☐ Будь ласка, введіть текст тут</p>	<p>☐ План-схема виробничих приміщень з чітко описаними зонами за призначенням.</p> <p>☐ Наявність табличок на стінах, позначок /написів у виробничих приміщеннях, ярликів / стікерів на тарі/упаковці з органічною продукцією.</p> <p>☐ Будь ласка, введіть текст тут</p>
 	<p>О Межі між робочими зонами – формальні та юридичні: Документація та робочі процеси стають розмитими.</p> <p>Відповідальна особа: Ім'я</p>	<p>☐ Існує чітке розмежування робочих зон через окреме адміністрування.</p> <p>☒ Будь ласка, введіть текст тут</p>	<p>☐ Будь ласка, введіть текст тут</p>
 	<p>О Залучення зовнішніх надавачів послуг: Підрядники обробляють не те поле, і відбувається забруднення (недозволене обладнання, техніка, забруднена неорганічними речовинами та/або нездозволенними засобами).</p> <p>Відповідальна особа: Ім'я</p>	<p>☐ Клиент присутній на місці на початку виконання завдання, і з ним проводиться брифінг.</p> <p>☐ Підрядникам надаються чіткі посадові інструкції або чек-листи (особливо якщо водії часто змінюються).</p> <p>☐ Є лані замовлення (наприклад, роздруковка, GPS), які чітко показують, які заходи і на яких ділянках мають бути проведені.</p> <p>☐ Встановлюються знаки на полях.</p> <p>☐ Підрядників постійно інформують, особливо про нові вимоги та зміни в органічному секторі.</p> <p>☐ Мета — довгострокова співпраця.</p> <p>☐ Будь ласка, введіть текст тут</p>	<p>☐ Договір з надавачем послуг, де передбачено і погоджено роботу з органічною продукцією, враховуючи вимоги.</p> <p>☐ Акти виконаних робіт із зазначенням деталей проведеної роботи, в т.ч. GPS.</p> <p>☐ Будь ласка, введіть текст тут</p>
	<p>Додаткова інформація: ☐ Будь ласка, введіть текст тут</p> <p>Відповідальна особа: Ім'я</p>	<p>☐ Будь ласка, введіть текст тут</p>	<p>☐ Будь ласка, введіть текст тут</p>

Галузь	Ризик/ОККТ	Запобіжні заходи	Документування запобіжних заходів
<p>Загальні запобіжні заходи</p> 	<p>Подальше навчання / підвищення кваліфікації працівників: Недотримання вимог до органічного виробництва через брак знань.</p> <p>Відповідальна особа: Ім'я</p>	<p>Керівництво (та/або працівники) регулярно беруть участь у програмах навчання та підвищення кваліфікації.</p> <p>Регулярно проводяться внутрішні службові зустрічі / тренінги для працівників.</p> <p>будь ласка, введіть текст тут</p>	<p>Навчання / освіта документуються. Наприклад, зберігаються записи про тренінги, протоколи тренінгів, план та програма тренінгу.</p> <p>будь ласка, введіть текст тут</p>
 	<p>Персонал: Працівники, які тимчасово заміняють постійних працівників на час хвороби, недостатньо навчені / не підготовлені. Задучені працівники недостатньо поінформовані.</p> <p>Відповідальна особа: Ім'я</p>	<p>Обговорення і роз'яснення також проводяться для відносно простих завдань та виробничих етапів.</p> <p>Інструкції розроблені таким чином, щоб їх було легко виконувати та розуміти.</p> <p>На блок роботи передбачено мінімум два фахівця для можливості взаємозаміни у разі потреби.</p> <p>будь ласка, введіть текст тут</p>	<p>Посадові інструкції працівників.</p> <p>Перелік персоналу із зазначенням зони відповідальності.</p> <p>будь ласка, введіть текст тут</p>
 	<p>Надання чек-листів / робочих інструкцій: Працівники забувають або не помічають важливих моментів.</p> <p>Відповідальна особа: Ім'я</p>	<p>Розроблені чек-листи / робочі інструкції, де визначені відповідні запобіжні заходи. Вони надаються працівникам у друкованому або цифровому вигляді та вивішуються в місцях, де вони використовуються.</p> <p>будь ласка, введіть текст тут</p>	<p>Періодичний контроль виконання інструкцій працівниками, старшим зміни або іншим уповноваженим працівником.</p> <p>будь ласка, введіть текст тут</p>
 	<p>Впровадження та оновлення концепції запобіжних заходів: Ризики зафіксовані неповністю, наприклад, у разі зміни етапів процесу. Запобіжний захід більше не є актуальним. Запобіжний захід не впроваджується належним чином. Запобіжний захід не переглядався.</p> <p>Відповідальна особа: Ім'я</p>	<p>Регулярно проводиться критичний «загальний» огляд ризиків та запобіжних заходів, наприклад, перед щорічною інспекцією, на початку року або сезону.</p> <p>Виконання визначених запобіжних заходів перевіряється вибірково.</p> <p>будь ласка, введіть текст тут</p>	<p>Протоколи з висновками після періодичного аналізу ефективності впровадження запобіжних заходів.</p> <p>будь ласка, введіть текст тут</p>
	<p>Додаткова інформація: будь ласка, введіть текст тут</p> <p>Відповідальна особа: Ім'я</p>	<p>будь ласка, введіть текст тут</p>	<p>будь ласка, введіть текст тут</p>

Джерела: Вибраний зміст таблиці ґрунтується на поясненнях, наведених у публікації Wascht (2020). Піктограми зображень для галузей рослинництва та тваринництва взято з Rixabaу.

ДОДАТОК 3

КРИТЕРІЇ «ПРОПОРЦІЙНИХ ТА НАЛЕЖНИХ» ЗАПОБІЖНИХ ЗАХОДІВ У КОНТЕКСТІ СТАТТІ 28(1) РЕГЛАМЕНТУ (ЄС) 2018/848

Підготовлено на замовлення юристом

Вимога про те, що запобіжні заходи повинні бути «пропорційними та належними», відповідає так званому принципу пропорційності. Це неписаний закон принципу верховенства права. Відповідно до принципу пропорційності, що впливає з цього, зазвичай застосовується наступне:

Заходи мають бути розумними й не перевищувати того, що реально необхідно. Вони:

- (1) повинні служити законній меті,
- (2) є доцільними,
- (3) необхідними і
- (4) обґрунтованими (відповідними).

Відповідність насамперед є частиною пропорційності. Якщо законом окремо підкреслено відповідність в нормативно-правовому акті, це означає, що захід має бути не лише відповідним загалом, але й зокрема в конкретному випадку. Отже, з принципу пропорційності випливає, що існують обмеження для запобіжних заходів, передбачених статтею 28(1) Регламенту (ЄС) 2018/848. Наприклад, пункт 68 враховує це, коли обмежує заходи тими, які перебувають у сфері впливу оператора. Тільки такі заходи є обґрунтованими (відповідними). Усі запобіжні заходи, яких повинен вжити оператор відповідно до статті 28 п. 1, повинні оцінюватися відповідно до цього принципу.

Зрештою, завжди необхідно зважувати, які заходи все ще є «пропорційними та належними», а які – ні. Це залежить від конкретних обставин кожного окремого випадку. Зокрема, конкретні процеси в компанії, а також тип і серйозність ризику, який необхідно контролювати, відіграють певну роль для кожного заходу.

Запобіжні заходи, передбачені статтею 28 (1) є «пропорційними та належними», якщо вони відповідають таким критеріям:

I. Законна мета

Мета запобіжного заходу є законною, якщо він слугує досягненню законодавчо встановленого зобов'язання уникати забруднення органічного виробництва та органічних продуктів. Таким чином, будь-який захід, що забезпечує справжність органічного виробництва та органічної продукції шляхом запобігання забрудненню недозволенними продуктами та речовинами, відповідає законній меті статті 28(1).

Оператор повинен вживати лише тих заходів, які слугують для запобігання забрудненню в розумінні ст. 28 (1). Заходи повинні бути спрямовані на уникнення недозволених речовин і продуктів, тобто продуктів та речовин, які не дозволені відповідно до Регламенту (ЄС) 2018/848.

Однак вони не повинні поширюватися на інші продукти або речовини, які не є предметом контролю відповідно до зазначеного Регламенту. Відповідно до статті 28 (1), від суб'єкта господарювання не можна вимагати застосування заходів, що виходять за рамки цього Регламенту. Для цього потрібна інша правова основа, наприклад, норми загального санітарно-гігієнічного законодавства щодо безпечності продукції.

2. Доцільність заходу

Запобіжний захід є доцільним, якщо він може принаймні сприяти досягненню поставленої мети. Мета полягає в тому, щоб уникнути забруднення органічного виробництва та органічних продуктів речовинами та продуктами, недозволеними відповідно до Регламенту (ЄС) 2018/848. Таким чином, будь-який запобіжний захід у розумінні статті 28 (1) Регламенту (ЄС) 2018/848, який може сприяти запобіганню забрудненню органічної продукції, є доцільним.

Таким чином, зобов'язання оператора поширюється лише на запобіжні заходи, які сприяють уникненню забруднення недозволеними продуктами або речовинами. Регламент у підпунктах а) – d) вже передбачає рамки доцільних заходів, а саме:

- виявлення ризиків забруднення недозволеними продуктами або речовинами,
- визначення систематичних критичних точок на етапах виробництва та відповідних заходів для уникнення ризиків забруднення органічного виробництва та органічної продукції недозволеними продуктами або речовинами,
- підтримання заходів,
- регулярний перегляд і коригування заходів та
- виконання інших відповідних вимог цього Регламенту, забезпечуючи відокремлення органічної продукції, продукції перехідного періоду та неорганічної продукції.

Конкретне наповнення цих вимог відповідними заходами в кожному окремому випадку належить до відповідальності кожного підприємця та залежить від конкретних ситуацій і процесів на його підприємстві. При цьому він повинен застосовувати належні засоби для аналізу, визначення та підтримання запобіжних заходів, а також для їх контролю й коригування. Це засоби, які відповідають сучасним вимогам та належній виробничій практиці, а також є загальновідомими та доступними.

3. Необхідність заходу

Запобіжний захід є необхідним, якщо не існує більш м'якого способу досягнення мети з таким самим успіхом і зусиллями. Тому підприємець може вдатися до найм'якішого з наявних засобів, що підходить для досягнення мети.

Заходи, зазначені в статті 28 (1) пп. а) – d), вже є обов'язковими відповідно до положень закону. Вони є результатом перенесення давно встановленої і добре відомої системи загальної гігієни (концепція НАССР) у сферу органічного виробництва, яка враховує конкретні обставини кожного окремого випадку. Це пов'язано з тим, що такі концепції завжди індивідуально адаптовані до відповідної компанії та її специфічних процесів.

Відповідно до статті 28 (1) оператор повинен вживати лише тих заходів, які є достатніми для досягнення мети щодо мінімізації ризику, при цьому достатніми є найменші зусилля за умови, що цієї мети досягнуто. Від конкретних процесів оператора залежить, які заходи є достатніми в конкретному випадку для досягнення мети щодо мінімізації ризику забруднення недозволенними продуктами або речовинами за умови докладання достатніх зусиль. Якщо кілька засобів / заходів однаково підходять для досягнення мети, оператор може використовувати засоби, які вимагають найменших зусиль. Таким чином, не обов'язково застосовувати дорогі та складні заходи для оптимізації процесів, якщо існують дуже прості засоби досягнення мети.

4. Відповідність заходу

Запобіжний захід вважається належним (адекватним), якщо пов'язані з ним недоліки не перебувають у явній невідповідності до вигод, яких він забезпечує. Отже, підприємець повинен вживати прийнятних (допустимих) для нього заходів і не повинен зазнавати надмірного (непропорційного) обтяження.

Тож, оператор, як правило, не повинен впливати на третіх осіб, які перебувають поза сферою його впливу, з метою забезпечення дотримання ними правил, які застосовуються у межах їхньої власної сфери відповідальності. На нього також не покладається надмірне зобов'язання з'ясувати, чи дотримуються ці треті особи правил. Тому він не має розпочинати будь-які судові провадження, щоб забезпечити дотримання належних сільськогосподарських практик третіми сторонами, наприклад, зобов'язання не допускати перенесення з сусіднього неорганічного господарства. Інформування органічних господарств, що знаходяться поруч з неорганічними господарствами, також може вимагати багато часу, особливо в регіонах, де є дрібні господарства або господарств з дуже фрагментованими структурами власності (ділянками). У багатьох випадках, перш ніж надавати інформацію, потрібно було б спочатку встановити власників землі або фермерів, які на ній працюють. Оскільки, наприклад, лист від органічного фермера до сусідніх неорганічних фермерів, як правило, не матиме жодного практичного впливу, цей захід не видається «доцільним», а в поєднанні з тривалим процесом ідентифікації фермерів — обґрунтованим і відповідним. Аналогічно, від органічного фермера, як правило, не вимагається дотримання певної встановленої вимогами відстані від сусіднього неорганічного фермера або будувати огорожі. Ніщо з цього немає сенсу і не є доцільним, якщо витрати не відповідають перевагам. Діючі речовини пестицидів сьогодні присутні скрізь, і їхнє перенесення (на далекі відстані) може досягти сільськогосподарських угідь фермера і навіть далі, незважаючи на наявність захисних насаджень (живоплоту) або буферних зон. Також немає сенсу уникати наявності активних речовин пестицидів на усіх органічних сільськогосподарських угіддях шляхом переобладнання площ під теплиці та перенесення вирощування в безпечне середовище, де відсутня потенційна загроза забруднення активними речовинами пестицидів. Однак слід зазначити, що конкретні обставини в окремих випадках можуть призвести до різних рішень, і тому їх слід розглядати окремо в кожному конкретному випадку.

Проте, оператори повинні впливати на тих, хто працює у сфері їхнього впливу. Це має сенс і, отже, такі заходи є відповідними. Це стосується, наприклад, власних працівників, яких потрібно буде навчити або ознайомити з робочими інструкціями.

Також доцільно вимагати від зовнішніх надавачів послуг вживати певних запобіжних заходів або дій, передбачаючи це в договорах. Це можливо, наприклад, у випадку укладання договору оренди сільськогосподарської техніки, яка також використовується у неорганічному сільському господарстві. Оператору також доцільно проводити очищення техніки, якою він користується, яка також використовується у неорганічному виробництві. Оператор може це робити самостійно або доручати її очищення перед використанням, якщо він не може забезпечити належну гігієну в інший спосіб. У будь-якому випадку, доцільно очікувати, що партнери забезпечать очищення відповідно до правил.

Оператори також повинні звертатися за інформацією, наприклад, до постачальників, і перевіряти дотримання вимог в межах вхідного контролю товарів. Це включає, наприклад, перевірку документів, які стосовно поставленої продукції. При виборі постачальників особиста перевірка діяльності постачальника може бути доречним і необхідним заходом. Однак таке зобов'язання не є відповідним, оскільки воно фактично покладає на суб'єкта господарювання обов'язок перевіряти підприємство на відповідність вимогам органічної сертифікації, хоча це є завданням органу сертифікації або компетентного органу, чий повноваження поширюються на постачальника. Таким чином, суб'єкт господарювання може покладатися на те, що постачальник дотримується вимог законодавства, якщо він може надати докази органічної сертифікації. Однак оператор повинен перевірити, чи має постачальник дійсний органічний сертифікат.

Відповідні заходи — це заходи, які відповідають актуальним вимогам та належним виробничим практикам, можуть бути реалізовані за допомогою відомих засобів і можуть підтримуватися в розумних межах.